

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra nederlandistiky

Studijní rok 2009/2010

VERTALEN EN TOLKEN VOOR DE EUROPESE UNIE

Diplomová práce bakalářského studia Nizozemštiny pro hospodářskou praxi

Martina Havelková

Vedoucí práce: Mgr. Pavlína Knap-Dlouhá

OLOMOUC 2010

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a internetové zdroje, které jsem použila.

Martina Havelková

V Olomouci dne

2010

Dankbetuiging

Ik wil graag van harte mijn dank betuigen aan Mgr. Pavlína Knap-Dlouhá voor haar behulpzaamheid en nuttige opmerkingen tot de inhoud van de scriptie. Een woord van dank wil ik ook graag richten tot PhDr. Eva Brázdová Toufarová, voor haar aanbeveling van de vakliteratuur.

Martina Havelková

INHOUD

| | |
|--|-----------|
| INLEIDING | 6 |
| 1 BELEID VAN DE EUROPESE INSTELLINGEN | 8 |
| 1.1 Geschiedenis van de Europese instellingen | 8 |
| 1.2 Centrale instellingen van de EU | 9 |
| 1.2.1 De Europese Commissie..... | 9 |
| 1.2.2 Het Europees Parlement | 10 |
| 1.2.3 De Raad van de Europese Unie | 11 |
| 1.2.4 Het Hof van Justitie | 12 |
| 2 MEERTALIGHEID IN DE EUROPESE UNIE | 14 |
| 2.1 Rol van talen in ons leven..... | 14 |
| 2.2 Oorsprong van de in Europa gesproken talen..... | 14 |
| 2.3 Meertaligheid in de Europese instellingen..... | 15 |
| 2.3.1 Taalbeleid en taalpraktijk van de EU | 16 |
| 2.3.2 Niet-institutioneel taalbeleid en taalpraktijk | 16 |
| 2.3.3 Institutionele taalbeleid en taalpraktijk | 18 |
| 2.4 De Europese Commissie | 23 |
| 2.5 Het Europees Parlement..... | 24 |
| 2.6 De Raad van Ministers..... | 24 |
| 2.7 Europese Hof van Justitie | 25 |
| 2.8 De Europese Bank te Frankfurt | 25 |
| 2.9 Taalbeleid in de EU -instellingen in vergelijking met dat in andere multinationale organisaties | 26 |
| 2.10 Redenen voor de meertaligheid in de EU-instellingen | 26 |
| 2.11 Taalhandicaps | 27 |
| 2.12 Voorstellen voor een beperkt taalgebruik..... | 28 |
| 2.13 Engels als lingua franca | 29 |
| 2.14 Gebruik van Latijn en Esperanto | 30 |
| 3 VERTALEN VOOR DE EUROPESE UNIE | 32 |
| 3.1 Vertalen..... | 32 |

| | | |
|----------|---|-----------|
| 3.1.1 | Drie stappen voor een goede vertaling | 33 |
| 3.2 | Vertaaldienst van het Parlement | 34 |
| 3.2.1 | Directoraat–generaal vertaling en publicatie..... | 34 |
| 3.3 | Directoraat-generaal Vertaling van de Europese Commissie | 35 |
| 3.3.1 | Aantal bladzijden naar brontaal..... | 36 |
| 3.3.2 | Aantal bladzijden naar doeltaal | 37 |
| 3.4 | Organisatie van het Directoraat-generaal Vertaling | 38 |
| 3.4.1 | Soorten teksten voor de vertaling | 39 |
| 3.4.2 | Geautomatiseerde workflow..... | 40 |
| 3.5 | Talendienst van het secretariaat-generaal van de Raad | 40 |
| 3.6 | Directoraat-Generaal Vertaling van het Hof van Justitie..... | 41 |
| 3.7 | Hulpmiddelen van de vertalers | 41 |
| 3.7.1 | Vertaalgeheugens | 42 |
| 3.7.2 | Computervertaling..... | 42 |
| 3.7.3 | DGT-bibliotheek..... | 43 |
| 3.8 | Terminologie..... | 44 |
| 3.8.1 | IATE (Inter-Active-Terminology for Europe) | 44 |
| 3.8.2 | Externe databanken | 44 |
| 4 | TOLKEN VOOR DE EUROPESE UNIE..... | 46 |
| 4.1 | Tolken en de daarmee verbonden termen | 46 |
| 4.2 | Manieren van tolken | 47 |
| 4.3 | Het Directoraat-generaal vertolking en conferenties van het Europees Parlement | 49 |
| 4.4 | Het Directoraat-generaal Tolken | 50 |
| 4.5 | Directie tolken van het Hof van Justitie..... | 51 |
| | CONCLUSIE..... | 53 |
| | BIJLAGE | 55 |
| | GEBRUIKTE BRONNEN..... | 58 |
| | RESUMÉ IN HET TSJECHISCH | 60 |
| | RESUMÉ IN HET ENGELS..... | 61 |
| | ANOTATIE..... | 62 |

INLEIDING

Deze scriptie is gewijd aan het vertalen en tolken voor de Europese Unie (verder EU) en aan de meertaligheid die daarmee nauw verbonden is.

De Europese Unie pleit voor meertaligheid. Zij moedigt haar burgers aan om verschillende talen te leren. De burgers hebben het recht zich in hun moedertaal tot de instellingen te wenden en ook in hun moedertaal een antwoord op hun vragen te krijgen. Bovendien vraagt niemand zich af of de verkozen leden van het Europees Parlement goed vreemde talen beheersen. Dat geeft de burgers het gevoel dat alles binnen de Europese instellingen getolkt of vertaald wordt. In de praktijk blijkt dat echter niet altijd het geval te zijn. Over het algemeen weet de burger ook niet veel over de structuur en de werkzaamheden van de taaldiensten in de Europese instellingen.

Het hoofddoel van deze scriptie is te achterhalen hoe de toepassing van de officiële talen en werktalen in de Europese Unie eruit ziet. Worden de talen in gelijke mate gebruikt, wordt er aan sommige talen voorkeur gegeven en in welk geval gebeurt het? Het is bovendien mijn bedoeling vast te stellen hoe de taaldiensten van de Europese Unie bestuurd worden om drieëntwintig officiële talen te kunnen dekken.

Ik verwacht dat de talen van de economisch sterkere landen een betere positie zullen innemen en dit ten koste van de talen uit de landen met een kleinere politieke en economische invloed. Tevens vermoed ik dat de taaldiensten een grote inspanning moeten leveren en goed georganiseerd moeten zijn om zo'n groot aantal talen aan te kunnen.

Ik heb mijn bachelorscriptie in vier hoofdstukken ingedeeld. Voordat ik het taalbeleid in de Europese instellingen beschrijf, zal ik eerst een beknopt overzicht geven van de geschiedenis van de EU. Vervolgens bespreek ik de centrale Europese instellingen omdat de taalregeling van een instelling altijd samenhangt met haar bevoegdheden. De centrale instellingen zijn de Europese Commissie, het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en het Hof van Justitie.

Zoals eerder vermeld, is een van de kenmerken van het huidige Europa haar meertaligheid. Daaraan wordt in het tweede hoofdstuk veel aandacht besteed. Eerst behandel ik het taalregime in de Europese Unie. Daarbij noem ik de redenen voor

taalverscheidenheid binnen de EU en beschrijf de positie van de officiële talen en werktalen. Bovendien wordt het taalbeleid van de EU vergeleken met dat van de andere internationale organisaties.

In hoofdstuk drie en vier ga ik dieper in op het vertalen en tolken voor de Europese instellingen. Per instelling worden de verschillende vertaal- en tolkdiensten behandeld vooral de tolk- en vertaaldienst van de Europese Commissie omdat het Directoraat Generaal-Tolken en het Directoraat Generaal-Vertalen twee van de grootste vertaaldiensten ter wereld zijn. Vervolgens worden de vertaalhulpmiddelen doorgenomen die het werk van de vertalers en tolken vergemakkelijken en hen hierdoor veel tijd besparen.

Het onderwerp van deze scriptie heb ik, na lange overweging, gekozen omdat ik sterk geïnteresseerd ben in vertalen en tolken. Na de toetreding van ons land tot de EU was ik heel nieuwsgierig hoe de vertolking en vertaling in de Europese Unie verloopt. Helaas wordt er in het algemeen over het tolken en vertalen binnen de Europese Unie weinig of niet gesproken.

Afgelopen zomer heb ik tijdens mijn stage in België de kans gehad om de Europese Commissie te bezoeken. Ik was echt onder de indruk van haar werking en het was voor mij ook een aanzet om meer over de Europese Unie en vooral over haar taaldiensten te leren.

1 BELEID VAN DE EUROPESE INSTELLINGEN

De Europese Unie is een familie van democratische Europese landen die samen willen werken aan vrede en welvaart. De lidstaten van de EU blijven zelfstandige en autonome naties die hun soevereiniteit verenigen om zo invloed en macht in de wereld te verkrijgen die geen van hen zelfstandig zou hebben gehad. De taak van de Europese instellingen is de communautaire regels uit te werken en ervoor te zorgen dat deze regels worden nageleefd.¹

Voordat het taalbeleid in de Europese instellingen beschreven wordt, wordt eerst wat wezenlijke achtergrondinformatie gegeven. Ten eerste wordt in het kort de geschiedenis van de EU vermeld en verder worden ook de Europese instellingen voorgesteld omdat de taalregeling van elke instelling afhankelijk is van haar bevoegdheden.

1.1 Geschiedenis van de Europese instellingen

De Europese integratie is na de Tweede Wereldoorlog begonnen. De bedoeling was om een eind te maken aan de talrijke bloederige oorlogen. In de jaren vijftig werd de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal opgericht. De eerste zes landen die tot deze gemeenschap zijn toegetreden, waren: België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Nederland. In 1957 werd de Europese Economische Gemeenschap (verder EEG) gesticht op basis van het Verdrag van Rome. Door de toetreding van Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk in 1973 groeide het aantal lidstaten aan tot negen. In 1981 volgde ook Griekenland het voorbeeld van deze landen. Vijf jaar later zijn Spanje en Portugal leden van de EEG geworden.

De ondertekening van het Verdrag van Maastricht werd een belangrijke mijlpaal. De Europese Unie werd gesticht en in 1995 sloten zich drie nieuwe lidstaten aan. Dat waren Oostenrijk, Finland en Zweden.

¹ Overgenomen van webpagina: http://europa.eu/institutions/index_nl.htm, geraadpleegd op 11-2-2010.

Op 1 mei 2004 treden acht Midden- en Oosteuropese landen – Estland, Letland, Litouwen, Hongarije, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië toe tot de EU en vervolgens volgden Cyprus en Malta het voorbeeld van deze landen.

De laatste toetreding van nieuwe lidstaten vond voorlopig in 2007 plaats, toen zijn Bulgarije en Roemenië lid van de Unie geworden.²

1.2 Centrale instellingen van de EU

De centrale instellingen van de Europese Unie zijn: het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie, de Europese Commissie, het Hof van Justitie en de Europese Rekenkamer. Bovendien zijn er nog twee raadgevende organen – het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's die adviezen aan de Commissie, de Raad en het Europees Parlement verlenen.³ Ik beperk me echter tot de eerste vier centrale instellingen.

1.2.1 De Europese Commissie

De Europese Commissie speelt in het besluitvormingsproces van de EU een centrale rol. Zij is niet ondergeschikt aan de nationale regeringen en tegenwoordig wordt in de Commissie elk EU-land door één commissaris gerepresenteerd.

De Commissie vertegenwoordigt en zorgt voor de belangen van de EU als geheel. Daarnaast vervult zij de volgende hoofdtaken: ten eerste dient zij wetsvoorstellen bij het Parlement en bij de Raad in, ten tweede zorgt zij voor de uitvoering van het Europees beleid en beheert de EU-begroting, ten derde zorgt zij voor de handhaving van het Europees recht en ten vierde onderhandelt de Commissie over handels- en samenwerkingsovereenkomsten tussen de EU en de landen buiten de Unie.

² Meer over dit onderwerp is te vinden op: http://europa.eu/abc/history/2000_today/index_nl.htm, geraadpleegd op 17-2-2010.

³ Overgenomen van webpagina: http://europa.eu/institutions/index_nl.htm, geraadpleegd op 11-2-2010.

De Europese Commissie werd in de jaren vijftig opgericht en heeft haar zetel in Brussel.⁴

De ongeveer 23.000 ambtenaren zijn verdeeld in afdelingen die bekend zijn als directoraten generaal (of DG's) en een aantal gespecialiseerde diensten.⁵

1.2.2 Het Europees Parlement

Het Europees Parlement werd in de jaren vijftig van de vorige eeuw opgericht in het kader van de oprichtingsverdragen en sinds juni 1979 is het Parlement de enige democratisch verkozen instelling. De leden van het Parlement worden rechtstreeks verkozen door de bijna 500 miljoen EU-burgers die zij vertegenwoordigen. Het Parlement telt 736 leden uit alle 27 EU-lidstaten. Die zijn in zeven Europese politieke fracties onderverdeeld.⁶

De belangrijkste bevoegdheden van het Parlement zijn van wetgevende en budgettaire aard. Het Parlement oefent ook de controle uit op de uitvoerende macht. Ten eerste houdt het Parlement zich bezig met het opstellen van de Europese wetgeving, dat doet het op veel beleidsterreinen gezamenlijk met de Raad. De goedkeuring van het Parlement is vereist voor belangrijke internationale overeenkomsten zoals de toetreding van nieuwe lidstaten enz. De tweede taak is de democratische controle die het Parlement op de andere Europese instellingen en voornamelijk op de Commissie uitoefent. Ten derde beslist het Parlement over budgettaire competenties en het moet ieder jaar de begroting van de EU goedkeuren. Over de uitgaven beslist het Parlement in nauwe samenwerking met de Raad.

Het Europees Parlement is werkzaam in drie steden: Brussel, Luxemburg en Straatsburg.

⁴ Zie webpagina: http://europa.eu/institutions/inst/comm/index_nl.htm, geraadpleegd op 17-3-2010

⁵ Overgenomen van webpagina: http://europa.eu/institutions/inst/comm/index_nl.htm, geraadpleegd op 11-2-2010.

⁶ Zie webpagina: http://europa.eu/institutions/inst/parliament/index_nl.htm, geraadpleegd op 11-2-2010.

De maandelijkse plenaire vergaderingen vinden plaats te Straatsburg, de parlementaire commissies en buitengewone plenaire vergaderingen in Brussel. Het secretariaat-generaal is in Luxemburg gevestigd.⁷

1.2.3 De Raad van de Europese Unie

*“De Raad van de Europese Unie (verder de Raad genoemd) is het belangrijkste besluitvormingsorgaan. Zijn oorsprong ligt ook in de oprichtingsverdragen van de jaren vijftig van de 20^{ste} eeuw.”*⁸ In de Raad wordt elke lidstaat van de EU door een minister van de nationale regering gerepresenteerd. Zijn handtekening geldt als de handtekening van de gehele regering. Daarenboven heeft de minister ook verantwoordelijkheid tegenover zijn nationale parlement en tegenover de burgers van zijn lidstaat. De Raad bestaat uit negen verschillende samenstellingen.

De Europese Raad bestaat uit de presidenten en de eerste ministers van de lidstaten. Die vergaderen tot viermaal per jaar. Tijdens deze zittingen wordt het algemene beleid van de EU besproken en worden de belangrijkste kwesties behandeld.

De Raad realiseert zes wezenlijke taken: ten eerste stelt hij de Europese wetgeving vast en daarbij werkt hij nauw samen met het Europees Parlement. Ten tweede bestuurt hij het algemene economische beleid van de lidstaten. Ten derde houdt de Raad zich bezig met het buitenlands beleid. Met name met het sluiten van de overeenkomsten met internationale organisaties en landen buiten de Unie. Ten vierde bepaalt hij het budget samen met het Parlement. Bovendien ontwikkelt de Raad het gemeenschappelijke veiligheidsbeleid. Ten slotte coördineert hij samenwerking in strafzaken tussen nationale rechtbanken en politie.”⁹

In de Raad zijn er drie niveaus te onderscheiden: COREPER (Comité van permanente vertegenwoordigers) – Elke EU-lidstaat wordt in Brussel door een groep

⁷ Zie webpagina: http://europa.eu/institutions/inst/parliament/index_nl.htm, geraadpleegd op 11-2-2010.

⁸ Overgenomen van: http://europa.eu/institutions/inst/council/index_nl.htm, geraadpleegd op 24-3-2010.

⁹Zie webpagina: http://europa.eu/institutions/inst/council/index_nl.htm, geraadpleegd op 24-2-2010.

van zijn permanente vertegenwoordigers gerepresenteerd. Deze groep pleit voor zijn belangen op Europees niveau. Aan het hoofd van elke groep staat een ambassadeur. Deze ambassadeurs vormen het Comité van permanente vertegenwoordigers. Dit Comité vergadert wekelijks en verricht de werkzaamheden voor de Raad en ontvangt de verslagen van de werkgroepen.

Alle lidstaten wisselen elkaar na 6 maanden in het voorzitten van de Raad. De voorzitter moet alle vergaderingen organiseren en oplossingen zoeken die aan de Raad worden voorgelegd. De andere taak van de voorzitter is om beslissingen te nemen. De voorzitter blijft neutraal en draagt ertoe dat de lidstaten een compromis bereiken.

Het secretariaat-generaal zorgt voor continuïteit in de werking van de Raad en bewaart al zijn documenten en archieven.¹⁰

1.2.4 Het Hof van Justitie

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (het Hof, zoals het wordt afgekort) heeft zijn zetel in Luxemburg en werd eveneens in 1952 in het kader van het EGKS –Verdrag opgericht.

De hoofdtaak van het Hof is om ervoor te zorgen dat het recht nageleefd wordt. Verder zorgt het ervoor dat de interpretatie van de EU-wetgeving in alle EU-landen gelijk toegepast wordt, zodat alle burgers gelijk zijn voor de wet. Het Hof houdt toezicht daarop, dat de EU-lidstaten en -instellingen zich aan het wet houden. Het is ook gerechtigd om beslissingen te nemen in juridische onenigheden tussen EU-lidstaten, EU-instellingen, bedrijven en particulieren.¹¹

In het Hof heeft elk lidstaat van de EU één jurist. Deze 27 juristen worden bijgestaan door acht advocaten-generaal. Hun taak is om de redenen en de conclusies in

¹⁰ Overgenomen van webpagina: http://europa.eu/institutions/inst/council/index_nl.htm, geraadpleegd op 24-3-2010.

¹¹ Meer over dit onderwerp is te vinden op: http://europa.eu/institutions/inst/justice/index_nl.htm, geraadpleegd op 17-2-2010.

het openbaar te presenteren over de zaken waarover het Hof moet beslissen en dat doen ze op een volkomen onpartijdige en onafhankelijke manier.¹²

¹² Zie webpagina: http://europa.eu/institutions/inst/justice/index_nl.htm, geraadpleegd op 17-2-2010.

2 MEERTALIGHEID IN DE EUROPESE UNIE

2.1 Rol van talen in ons leven

De taal speelt een belangrijkere rol in ons leven dan we soms beseffen. Door middel van de taal kunnen we met anderen communiceren, we hebben de mogelijkheid om onze wensen en behoeften uit te drukken en elkaar te begrijpen. Daarom maakt de taal die we spreken een wezenlijk deel uit van onze identiteit.

Er bestaan veel talen, die al eeuwenlang in Europa als communicatiemiddel worden gebruikt. Vraagt u zich dan ook af waarom wij, Europeanen, dan niet dezelfde taal spreken?

De reden hiervoor is duidelijk: de eigen taal verbindt het volk en ze creëert een gevoel van samenhang. Hoe kleiner de taal is hoe meer dit gevoel wordt opgewekt bij de burgers. Voor elk volk is zijn taal ongeëvenaard en uniek. Ook de culturele en historische achtergrond van het volk, wijze van nadenken en gevoel voor humor verschillen in de afzonderlijke landen en daarom worden er verschillende specifieke uitdrukkingen in elke taal gebruikt.

Daarom hebben volkeren er de behoefte aan om hun eigen taal te bewaren en in de tijd van verdrukking vechten ze voor het behoud van hun taal.

Tegenwoordig spreken 500 miljoen burgers, die uit een andere etnische, culturele en taalkundige omgeving komen, de verschillende EU-talen. (Europese Commissie 2008: 12).

2.2 Oorsprong van de in Europa gesproken talen

In Europa is een omvangrijke mengeling van talen te vinden en dat heeft te maken met de migratie van de mensen, die hun talen naar Europa hebben gebracht.

Historisch gezien behoren de meeste talen die in Europa gesproken worden tot de Indo-Europese taalfamilie. Onder deze taalfamilie vallen de subgroepen van de

Baltische, Keltische, Germaanse, Romaanse en Slavische talen (Europese Commissie 2008: 3).

Tot de Baltische talen worden Oost-Baltisch – (Lets en Litouws) en West-Baltisch – (bv. Oudpruisisch) gerekend. Keltische talen zijn Brythonisch (bv. Welsh) en Gaëlich (bv. Iers). Ook de Germaanse talen worden nog in twee groepen gesplitst: met name in Noord-Germaans (bv. Deens en Zweeds) en in West-Germaans, waartoe Duits, Engels en Nederlands behoren. Een grote subgroep vormen ook de Romaanse talen, die verder in Oostelijk Romaans (bv. Roemeens), Gallo-Romaans (bv. Frans), Ibero-Romaans (bv. Portugees en Spaans), Italo-Romaans (bv. Italiaans) en Reto-Romaans (bv. Alpenromaans) verdeeld worden. Onder de Slavische talen vallen Oost-Slavisch (bv. Russisch), Zuid-Slavisch (bv. Bulgaars en Sloveens) en West-Slavisch (bv. Tsjechisch en Pools).

Tot deze grote taalfamilie behoren ook het Grieks en het Albanees die op zich een subgroep vormen.

Verder zijn er in Europa Fins-Oegrische talen – het Fins, het Ests en het Hongaars. Een uitzonderlijke oorsprong heeft het Maltees dat tot de Semitische talen behoort en verwant is met het Arabisch met enige Italiaanse en Engelse invloeden.¹³

2.3 Meertaligheid in de Europese instellingen

De Europese Unie is de enige organisatie ter wereld die met zo'n groot aantal officiële talen en werktalen werkt hoewel deze werkwijze meerdere problemen met zich meebrengt.

De Europese instellingen zijn er zich namelijk van bewust, dat de taal een belangrijke rol speelt in het leven van de mensen. Haar motto luidt: “*eenheid in verscheidenheid*” waaruit blijkt dat het respect voor de taal en cultuur een belangrijk kenmerk is van de Europese Unie. De 23 officiële talen worden behouden om juridische, culturele en politieke redenen. Ik zal deze afzonderlijke redenen verder toelichten in dit hoofdstuk.

¹³ Zie webpagina: http://ec.europa.eu/education/languages/languages-of-europe/doc94_nl.htm, geraadpleegd op 1-4-2010.

2.3.1 Taalbeleid en taalpraktijk van de EU

Het taalbeleid wordt ondervredeeld in institutioneel en niet-institutioneel. Eerst wordt in het kort het niet-institutionele taalbeleid en taalpraktijk van de EU beschreven. Vervolgens zal er nader op het institutioneel beleid en taalpraktijk ingegaan worden.

2.3.2 Niet-institutioneel taalbeleid en taalpraktijk

Als we het over het gebruik van talen binnen de lidstaten hebben of tussen de lidstaten en hun burgers onderling, waar de EU- instellingen geen rol meespelen, dan spreken we over niet-institutioneel taalgebruik (Els van 2000: 7).

Tot dit beleid behoren het taalverkeer tussen de burgers, het onderwijs van vreemde talen, de mobiliteit van de burgers en de bescherming van de minderheidstalen.

De Unie moedigt haar burgers aan om in hun eigen taal te spreken en te schrijven. Aangezien in Europa meertaligheid heerst, is kennis van vreemde talen essentieel voor de communicatie. Zonder deze kennis zouden de EU- burgers elkaar niet kunnen begrijpen en de wederzijdse contacten zouden onmogelijk worden (Europese Commissie 2008: 3).

De Europese Unie pleit bij haar burgers ervoor dat vooral studenten naast hun moedertaal nog twee andere talen zouden moeten leren. Daaraan worden meer vraagtekens verbonden. Ten eerste kan men zich afvragen hoeveel tijd, energie en ook geld het zou kosten om bepaalde doelgroepen twee talen aan te leren. De tweede vraag luidt of het voor iedereen van de doelgroepen nuttig is om twee vreemde talen te leren. Wat moeten we ons eigenlijk bij het begrip “een taal kennen” voorstellen? Wanneer kunnen we beweren dat iemand een vreemde taal kent? Het is heel moeilijk te bepalen omdat deze bewering heel subjectief is (Impuls 2003: 48).

De Unie ziet een groot voordeel in de mobiliteit van haar burgers daarom worden verschillende uitwisselingprogramma's door de EU georganiseerd en financieel ondersteund. De kennis van vreemde talen opent voor de burgers de deur om in het buitenland te studeren en te werken.

Er bestaan bovendien circa 60 minderheids- en regionale talen die door een groot aantal burgers van de EU worden gesproken, maar deze talen worden niet als de officiële EU-talen erkend. Het Europees Parlement zette zich er echter voor in dat de kennis van de minderheidstalen door de EU in grote mate wordt ondersteund. Een “Bureau for Lesser Used Languages” werd door de EU in Dublin opgericht. Het bureau beschikt over een afzonderlijke begroting waaruit verschillende publicaties, onderzoeken, e.d. met betrekking tot de minderheidstalen worden betaald.

Welke talen zijn eigenlijk de minderheidstalen? Het begrip minderheidstaal omvat twee definities. Ten eerste: het gebruik van een officiële EU -taal die door een minderheid in een andere lidstaat wordt gesproken zoals bv. het Hongaars in Slowakije. Ten tweede behoren tot deze groep de minder gebruikte nationale talen. Één van deze talen is bv. het Bretons in West-Frankrijk en het Fries in Nederland. Wat merkwaardig is, is het feit dat deze talen meer begrip in de EU-instellingen hebben gevonden dan in hun eigen landen. Tot deze groep van minderheidstalen worden echter geen dialecten van officiële talen gerekend (van Els 2000: 17).

In Europa worden ook veel talen uit andere werelddelen gebruikt door mensen die naar Europa zijn geïmmigreerd. Deze talen noemt men de niet-inheemse talen. Tot deze talen behoort bv. Turks dat door veel allochtonen vooral in Nederland, België en Duitsland wordt gesproken. Deze talen worden echter niet geaccepteerd in de EU-instellingen (Europese Commissie 2008: 7).

Dit feit verbaast prof. dr. T.J.M. van Els (2000: 18). Hij heeft zijn mening daarover als volgt geuit: *"De talen van immigranten hebben, vreemd genoeg, nooit die politieke aandacht gekregen op Europees niveau. "Culturele diversiteit" zal je als argument voor het leren van de allochtone talen zelden naar voren gebracht gezien."*

Maar waarom zouden de Europese Instellingen ook de niet-inheemse talen moeten invoeren? Als iemand in een ander land komt wonen, zou hij de taal van het volk moeten aanleren om meer begrip voor de cultuur te kunnen krijgen en in het land niet verloren te lopen! Zonder kennis van de taal is het moeilijk en bijna onmogelijk om met de anderen te communiceren, in het ziekenhuis, in verschillende instellingen, op school of laat staan een werk te vinden. Daarom ben ik het niet eens met het voorstel van Van Els.

2.3.3 Institutionele taalbeleid en taalpraktijk

Het institutionele taalbeleid bevat het gebruik van talen in de EU-instellingen zelf, tussen de Europese instituties onderling, tussen de Europese instellingen en hun burgers, verder tussen de lidstaten en hun burgers en ten slotte het gebruik van de EU-instituties en de wereld buiten de EU-instituties. (van Els 2000: 7).

a) Regeling van het taalbeleid in de EU-instellingen

De regeling van het gebruik van de officiële talen en werktalen is in de Verordening nr.1 van de Raad van Ministers uit 1958 te vinden. Deze verordening is gebaseerd op art. 217 van het Verdrag van Rome.

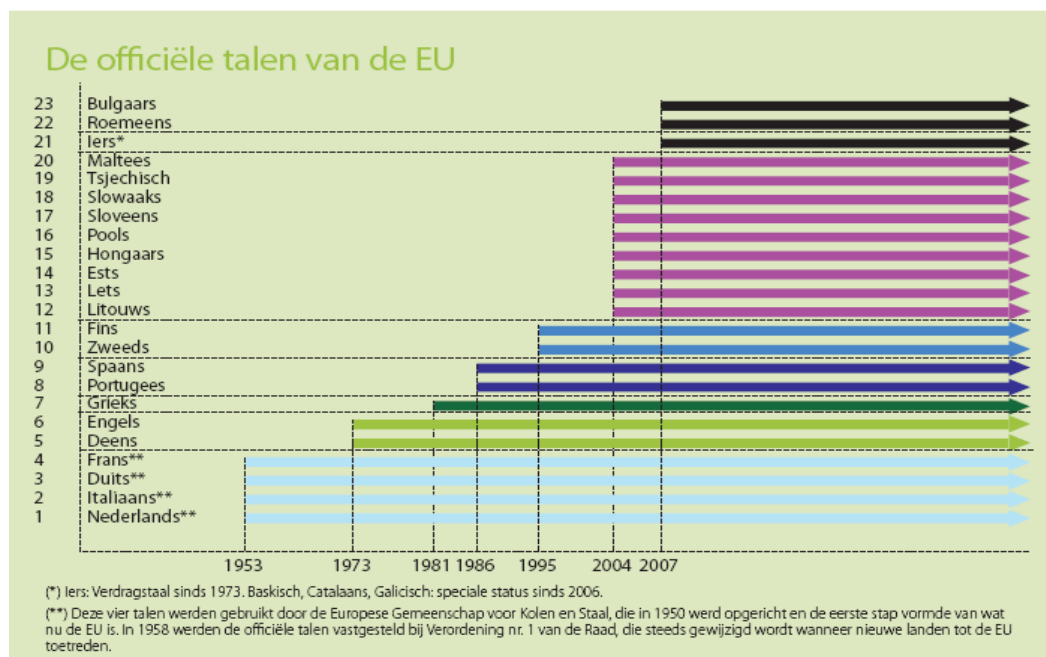
De eerste officiële talen en werktalen van de Europese Gemeenschap waren het Duits, het Frans, het Italiaans en het Nederlands. Dat waren dus de talen van de oprichtende landen.

Vanaf die tijd zijn er nog andere staten tot de Europese Unie toegetreden en bij elke uitbreiding nam het aantal talen toe en de nationale taal van dat land werd dan een nieuwe officiële taal en werktal van de EU. Daarom moesten de verordeningen altijd aangepast en aangevuld worden.¹⁴

Zoals we in artikel 1 van Verordening (EG) nr. 1791/2006 van de Raad van november 2006 kunnen lezen tegenwoordig zijn “*de officiële talen en de werktalen van de Instellingen van de Unie het Bulgaars, het Deens, het Duits, het Engels, het Ests, het Fins, het Frans, het Grieks, het Hongaars, het Iers, het Italiaans, het Lets, het Litouws, het Maltees, het Nederlands, het Pools, het Portugees, het Roemeens, het Sloveens, het Slowaaks, het Spaans, het Tsjechisch en het Zweeds.*”¹⁵

¹⁴Overgenomen van: http://ec.europa.eu/education/languages/languages-of-europe/doc135_nl.htm, geraadpleegd op 28-2-2010.

¹⁵ Zie webpagina: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/nl/consleg/1958/R/01958R0001-20070101-nl.pdf>, geraadpleegd op 22-2-2010.



plaatje nr. 1 De officiële talen van de EU¹⁶

In de grafiek is te zien, wanneer de lidstaten tot de EU toegetreden zijn en dat is ook de datum, wanneer de officiële talen van de landen ook de officiële EU-talen en de werktalen geworden zijn. De talen met één sterretje zijn speciaal. Ze zijn als de officiële talen en werktalen niet erkend hoewel ze de status van nationale talen in hun landen hebben. De lidstaten hebben voor hun nationale talen toch een betere positie in de EU doorgezet.

Het Iers is eerst in 1973 verdragstaal geworden en vanaf 1 januari 2007 is het Iers ook de officiële taal van de EU geworden. In 2006 zijn er ook speciale regelingen voor het Baskisch, het Catalaans en het Galicisch genomen. Naar deze talen worden alle of een deel van de officiële documenten vertaald (van Els 2000: 8).

De talen met twee sterretjes werden als de officiële talen gebruikt door de landen, die de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal opgericht hebben. Op basis van deze Europese Gemeenschap is later de Europese Unie ontstaan.

¹⁶ Deze grafiek werd overgenomen van de EUROPESE COMMISSIE, *Europa op de bres voor meertaligheid*, bladzijde 3 Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, 2008

b) Verschil tussen de begrippen officiële taal en werктаal

In alle documenten die door de EU uitgegeven worden, worden de officiële talen en de werktalen van de EU altijd achter elkaar vernoemd. Een zelfstandige definitie van een werктаal is echter nergens te vinden zelfs niet in de Verordening nr. 1 van de Raad van Ministers.

Deze termen lijken een beetje vaag te zijn. Bestaat er eigenlijk geen verschil tussen deze twee begrippen? In de praktijk ziet het eruit dat er wel een verschil is tussen deze twee begrippen, vooral in hoeverre deze talen gebruikt worden.

Volgens prof. dr.T.J.M. van Els *“wordt er in de dagelijkse praktijk ruim gebruik gemaakt van de mogelijkheden die opgesloten lijken te zitten in de dubbele en dubbelzinnige formulering “officiële taal en werктаal” om niet onder alle omstandigheden en bij alle gelegenheden alle elf* talen te hoeven gebruiken.”*¹⁷ (2000: 8).

Hij heeft deze twee begrippen als volgt geformuleerd: *“‘Officieel’ is een kwaliteit die elke EU taal heeft en onder alle omstandigheden blijft houden. ‘Werктаal’ is een kwaliteit die een taal toegewezen kan krijgen, maar niet onder alle omstandigheden hoeft te hebben.”* (van Els 2000: 9).

Sommige officiële talen beschikken niet altijd over een statuut van een werктаal in de interne communicatie (bij verschillende zittingen, vergaderingen en ook in de vertalingen van de niet officiële documenten). We moeten ook het feit in aanmerking nemen dat ieder instituut de bevoegdheid heeft om zijn taalregime zelf te regelen, daarom kon zich de diversiteit in het gebruik van de werktalen tot op zekere mate ontwikkelen (van Els 2000: 9).

Deze bewering wordt er later in dit hoofdstuk bewezen als er over het taalgebruik van de EU-talen in de afzonderlijke Europese instellingen zal worden gesproken.

Naast de hierboven genoemde begrippen wordt soms nog een derde term, de “procedure taal” gebruikt. Onder deze term wordt het gebruik van Engels, Frans en

¹⁷ opmerking *: de publicatie werd in jaar 2000 uitgegeven. Toen waren er alleen 11 officiële talen en werktalen.

Duits bedoeld. In deze drie talen worden vooral de interne zaken van de instellingen verricht (Europese Commissie 2009:3).

c) Gebruik van de officiële talen en werktalen in de EU –wetgeving

In dit geval is er geen sprake van discriminatie van een van de 23 officiële talen of werktalen. Er zijn meerdere redenen voor. De EU-wetgeving is rechtstreeks bindend voor alle burgers van de EU. Bovendien is de Europese Unie op de democratie gebaseerd. Iedere burger heeft het recht om te weten komen waarom een bepaalde wet is aangenomen om zich eraan te kunnen aanpassen. Hiervoor worden de nieuwe wetteksten uitgegeven en toegankelijk gemaakt voor iedere burger in zijn landstaal. Op zo'n manier kunnen de burgers en nationale rechters ze zonder problemen lezen en begrijpen.

d) Communicatie tussen de EU en haar burgers

Verder geldt er nog een ander basisprincipe van de EU dat in artikel 21 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap wordt geformuleerd. Volgens dit principe kunnen zich de burgers in hun nationale taal tot de instellingen wenden.

Over de correspondentie tussen een lidstaat of personen uit de lidstaten en de Europese Gemeenschap wordt in artikel 2 van de Verordening nr.1 geschreven.

Er mag geen sprake zijn van discriminatie tussen de manier waarop de mensen in grote landen en kleine landen worden behandeld. Er mag ook geen verschil worden gemaakt tussen landen met algemeen bekende en minder bekende talen (Europese Commissie 2004: 18).

Algemeen bekende talen zijn de talen die in Europa door een groot aantal moedertaal sprekers wordt gesproken en die in grote mate worden gestudeerd in Europa of zelfs wereldwijd, zoals bv. Engels, Frans, Duits en Spaans. Onder de minder bekende talen vallen de talen van kleinere landen die voornamelijk door de burgers van een staat worden gesproken en minder verspreid zijn zoals bv. Nederlands en Tsjechisch.

In de teksten die door de EU uitgegeven worden, wordt ook vaak over de “kleine” en “grote” talen gesproken. Dat zijn synoniemen voor de hierboven genoemde begrippen.

W. Duthoy onderscheidt op basis van het aantal tolken in vaste dienst en freelancers die in de toenmalige Europese Gemeenschap werkten, drie groepen van talen. Tot de groep van de grote talen behoren volgens hem Frans, Engels en Duits. De kleinere talen worden op basis van het jaar wanneer ze tot de EG zijn toegetreden onderverdeeld in twee groepen. Nederlands en Italiaans plaatste hij in de eerste groep, Deens en Grieks in de tweede groep omdat ze later lid zijn geworden. De laatst genoemde talen beschikten over een klein aantal tolken en daarom werden ze volgens hem niet beschouwd als volwaardige talen.

e) Interne communicatie binnen de EU

De officiële talen van de EU worden niet in gelijke mate als werktalen gebruikt in de afzonderlijke Europese instellingen. Dat betekent zowel dat niet alle documenten worden vertaald als ook dat niet alle toespraken worden getolkt. Volgens de Raad van Ministers en het Europees Parlement is het ideaal als “*bij bepaalde gelegenheden alle officiële talen ook als werktalen voorkomen.*” (van Els 2000: 10).

Dat gebeurt er echter alleen als dat een “*symbolische betekenis*” heeft en bij een alledaags gebruik komen Engels en Frans heel vaak voor als de enige werktalen (van Els 2000: 10).

Aan de ene kant lijkt dat logisch te zijn. Het zou niet mogelijk zijn om bij elke gelegenheid alle teksten en documenten in alle EU -talen te vertalen en alle vergaderingen in alle talen te tolken. De begroting, de tolkcabines en ook het aantal van tolken en vertalers is toch beperkt. Aan de andere kant zou dat een voordeel kunnen zijn voor de vertegenwoordigers wier moedertaal tot de grote talen behoort en die zich geen moeite hoeven te doen om zich in een andere taal uit te drukken bv. voor de Engelsen of Fransen.

Ik zal verder het taalregime en de werking ervan in de instellingen nader bespreken.

2.4 De Europese Commissie

In de Europese Commissie (verder ook de EC) werken veel vertegenwoordigers en ambtenaren die uit verschillende landen naar Brussel of Straatsburg zijn gekomen. Toch kunnen we niet ervan uitgaan dat er bij alle gelegenheden wordt getolkt of vertaald. Uit de in de EC uitgevoerde enquêtes blijkt dat Engels, Frans en Duits de meest gebruikte werktalen zijn voor het interne gebruik. Het mondelinge gebruik van het Engels schijnt te stijgen integendeel wordt het Duits steeds minder gebruikt.

Een interessant feit is, dat de voorkeur gegeven wordt aan het Engels door de vertegenwoordigers uit de Noordelijke lidstaten en van die uit zuiden aan het Frans (Van Els 2000: 12).

De kleine talen nemen in de EC en ook in de Raad van Ministers een slechtere positie in dan in het Europees Parlement. Hun aantal wordt in veel gevallen beperkt vanwege de efficiëntie en de bezuiniging. Er wordt gebruik gemaakt van “*een aantal hiaten*”, die in de Verordening nr.1 te vinden zijn.

“Deze hiaten betreffen vooral het onduidelijke statuut van de werktalen, de afwezigheid van het aspect vertolking en vaagheid in het algemeen.” (Duthoy 1986:2).

Concepten van officiële documenten worden alleen in het Engels of in het Frans uitgewerkt. Indien de officiële documenten worden besproken in een van de adviesorganen of commissies dan worden ze naar alle EU-talen vertaald. Ook de einddocumenten verschijnen in alle EU-talen.

Binnen de Commissie wordt er met alle officiële talen gewerkt alleen in het geval dat er met een andere instelling wordt onderhandeld of voor de communicatie met de lidstaten en hun burgers. Tijdens de vergaderingen binnen de commissies wordt er alleen maar naar een beperkt aantal op voorhand afgesproken talen getolkt. Er wordt het “asymmetrisch systeem”¹⁸ voor tolken en vertalen gebruikt.

We kunnen ons afvragen: volgens welke criteria worden er de talen gekozen, waarnaar er getolkt wordt?

¹⁸ De sprekers uiten zich in hun moedertaal maar er wordt alleen in een beperkt aantal talen getolkt. Meer over het tolken is te vinden in het vierde hoofdstuk.

Volgens Van Els ziet het proces van het kiezen er in de werkelijkheid zo uit: *“Of een taal tot de afvallers behoort, hangt dan meestal af van de positie van die taal in de talenpikorde – het Nederlands behoort tot de middengroep met Italiaans en Spaans, na de “grote drie”- en van de beschikbaarheid van gekwalificeerde tolken.”*

Volgens Peter Fasol, een andere taalkundige, voelen de kleine talen zich dan terecht bedreigd.

2.5 Het Europees Parlement

In het Europees Parlement ziet het taalregime er anders uit dan in de andere EU - instellingen. Elke parlementariër die zich kandidaat stelt en door de burgers van zijn lidstaat wordt verkozen heeft het recht om in zijn moedertaal toespraken te houden en in die taal ook naar de andere sprekers te luisteren. Daarom komen bij de plenaire vergaderingen alle EU-talen als werktalen voor. Dat betekent dat er bij de plenaire vergaderingen vanuit en ook naar alle talen simultaan wordt getolkt. Bovendien worden er alle officiële documenten in alle officiële EU- talen vertaald. Dit principe geldt dankzij het rapport -Nyborg van 21 juni 1982. In dit rapport wordt het gebruik van de talen in het Europees Parlement vastgelegd en daardoor wordt het gebruik van de kleine talen ondersteund (Duthoy 1986: 2).

Merkwaardig is dat er tijdens de gewone zittingen en vergaderingen niet vanuit en naar alle officiële talen wordt getolkt. Men gebruikt een klein aantal talen. Bovendien worden de niet officiële documenten vaak niet vertaald. Het EP is zich ervan bewust dat de beperking van een aantal werktalen bezwarend kan zijn voor het democratische principe van het Parlement (van Els 2000: 11).

2.6 De Raad van Ministers

De ministers maken bij de officiële vergaderingen gebruik van alle EU-talen als werktalen. Tijdens de informele vergaderingen worden er echter drie werktalen gesproken – Engels, Frans en de taal van de op dat moment voorzittende lidstaat.

Tijdens de voorbereidende besprekingen kunnen de ambassadeurs zich alleen in het Engels, Frans en Duits uiten.

Wat het vertaalwerk betreft, is het noodzakelijk om op voorhand de documenten die dan als basis voor de besluitneming dienen, in alle officiële talen te bezorgen. (van Els 2000:10).

2.7 Europese Hof van Justitie

Hier geldt een speciaal taalregime met drie niveaus van het taalgebruik. Tijdens de procedure kan men officieel gebruik maken van alle EU-talen en ook het Iers. De eiser kan de taal van het proces kiezen. Ingeval een van de EU-instellingen zelf de eiser is, dan heeft de gedaagde het recht om de taal te bepalen.

Op het tweede niveau is het gebruik van het Frans dat als de werktal van het Hof beschouwd wordt. Vanaf het ontstaan wordt het Frans voor het interne werk van het Hof gebruikt en neemt zelfs een sterkere positie in dan het Engels. Deze positie heeft inderdaad iets te maken met de ligging van de Hof in Luxemburg.

Het derde niveau maken de officiële documenten van het Hof uit. Alle uitspraken worden in alle-EU talen opgesteld (van Els 2000: 13).

2.8 De Europese Bank te Frankfurt

Zowel voor het interne gebruik van de Europese Bank als tijdens de onderhandelingen met de instituties buiten de bank wordt er alleen gebruik gemaakt van het Engels. De reden is simpel omdat het Engels wereldwijd als de taal van de bankinstituties dient.

Er wordt echter daarvoor gezorgd om alle relevante documenten naar alle EU-talen te vertalen zodat alle burgers de documenten kunnen begrijpen (van Els 2000: 14).

2.9 Taalbeleid in de EU -instellingen in vergelijking met dat in andere multinationale organisaties

De Europese Unie wordt af en toe met andere multinationale organisaties zoals de Verenigde Naties of de NAVO vergeleken. Meestal is dat om te tonen dat in deze organisaties de taalbegeleiding op een andere manier verloopt. Zij gebruiken daar niet zo veel talen en daarom hebben ze niet zo veel tolken en vertalers in dienst genomen. Daarom liggen de kosten van de vertalingen lager. De vraag is dan, hoe het mogelijk is dat de Verenigde Naties het slechts met 6 talen aankunnen hoewel ze 190 leden tellen? De Raad van Europa en de NAVO geven hun officiële documenten slechts in het Engels en het Frans uit.

2.10 Redenen voor de meertaligheid in de EU-instellingen

Is het aantal van de EU -werktalen en officiële talen dan echt te hoog? Kon de Unie het niet alleen aan met de meest gebruikte talen van de EU?

Met het antwoord op deze vraag houden zich de EU -instellingen en ook een aantal deskundigen bezig. De EU pleit voor de meertaligheid en ze geeft altijd de wetgevingsfunctie van haar organen en haar rechtstreekse toepassing op al haar burgers aan als het belangrijkste argument. Hier ligt namelijk het verschil tussen de EU en de andere multinationale organisaties. Er wordt ook bewezen dat de sprekers een nadeel hebben in het geval dat ze zich in een vreemde taal moeten uitdrukken.

“Zeker in de EU, waar voor de lidstaten grote economische en politieke belangen op het spel staan, kan een dergelijke taal -handicap ernstige gevolgen in economische termen hebben.” (van Els 2000: 52).

Ook om die redenen heeft de EU voor het meertalige model gekozen. Bovendien heeft zij ervoor gezorgd in staat te zijn het toenemende aantal officiële talen aan te kunnen.

Men kan op grote uitgaven voor de tolkdiensten bezuinigen om effectieve manieren van tolken te gebruiken. De EU-instellingen maken vaak gebruik van het relais of asymmetrische systeem van tolken.

Op zo'n manier wordt op een kleiner aantal tolken beroep gedaan en men vermijdt een massale stijging van tolken voor nieuw toegetreden landen.

Dankzij relais-systeem van tolken wordt er niet direct getolkt. Men tolkt via een andere taal naar de doeltaal en daardoor kan een kleiner aantal tolken aan de slag gaan en er wordt bespaard. Het heeft ook een nadeel, omdat elke vertolking aan precisie verliest en ook kleine nuances spelen soms een wezenlijke rol.

Het asymmetrisch systeem wordt ook heftig gebruikt. Dit systeem gaat ervan uit, dat het voor iedereen moeilijker is om zich in een vreemde taal uit te drukken dan naar een vreemde taal te luisteren. Daarom uiten de sprekers zich in hun moedertaal maar er wordt alleen naar een beperkt aantal talen getolkt. Bij het gebruik van dit systeem is het onmogelijk om het aantal tolken te verminderen.

2.11 Taalhandicaps

De EU houdt zich tegenwoordig met de vraag bezig, welke beperkingen er voor de werktalen genomen moeten worden, omdat het onmogelijk blijkt alle documenten altijd naar alle werktalen te vertalen en alles te vertolken.

Er worden twee termen aangewend: "*selectieve multilingualiteit*" of "*restrictieve model van communicatie*". Deze termen hebben betrekking op de beperking van het aantal werktalen in het ambtelijke gebruik. Er wordt voorgesteld om de voorkeur aan Engels en Frans te geven en in sommige gevallen ook Duits en Spaans als de werktaal te gebruiken (van Els 2000: 59). Dit systeem brengt juist de problemen met zich mee voor de sprekers van de niet geselecteerde talen.

Er ontstaat een voordeel voor de moedertaalsprekers ten koste van de sprekers, die zich in een vreemde taal moeten uitdrukken. Het succes van de niet moedertaalsprekers is dan afhankelijk van meerdere aspecten. Een grote rol speelt of zij de vreemde taal goed beheersen. Het tweede aspect is hun zelfvertrouwen. Hoe groter het zelfvertrouwen is hoe beter ze presteren in de communicatie met de moedertaalsprekers.

Er wordt ook vastgesteld dat zich de niet moedertaalsprekers zekerder voelen als er een taal gesproken wordt die voor niemand van de groep zijn moedertaal is. Op zo'n manier concentreren zich de sprekers vooral op de boodschap die ze willen overbrengen.

In de Unie wordt ernaar gestreefd om de nadelen voor de “kleine talen” te vermijden of ze mogelijkwijs kleiner te maken. Een interessante vaststelling is dat hoe meer werktalen er worden gekozen hoe groter het nadeel voor de niet moedertalige sprekers is omdat ze meer dan één vreemde taal zouden moeten beheersen. In dit geval wordt het voordeel voor de moedertalige sprekers nog groter (van Els 2000: 53-54).

Er bestaat echter een variant die voor de niet moedertalige sprekers voordelig zou kunnen zijn en die een “*polyglottische dialoog*” heet. Ditmaal wordt er voor meerdere talen gekozen. Het meest wordt deze vorm gebruikt met de combinatie van het Engels en het Frans. In de praktijk ziet het er zo uit, dat alle gesprekpartners bij de persoonlijke handelingen in hun moedertaal spreken. Dat is mogelijk alleen in het geval dat de betrokkenen een goede passieve kennis van de taal van hun gesprekpartners hebben. Het voordeel van deze methode is dat de gesprekpartners gelijkberechtigd zijn en bovendien hoeft men geen kosten voor tolken uit te geven.

Maar dit idee geniet geen algemene instemming en het wordt o.a. als onnatuurlijk en naïef beschouwd. Voor de vertegenwoordigers wier moedertaal een van de grote talen is, zou dit misschien een probleem kunnen betekenen, omdat ze een tot nu toe niet bekende handicap zouden hebben. De meeste Engelsen en Fransen die eentalig zijn zouden nu pech kunnen hebben omdat ze vanuit de communicatie uitgesloten kunnen worden (van Els 2000: 53-56).

2.12 Voorstellen voor een beperkt taalgebruik

Toch duiken er af en toe voorstellen op om het aantal talen in de EU-instellingen te beperken. Al in het jaar 1978 zag de toenmalige directrice van SCIC Van Hoof-Haferkamp een oplossing voor meertaligheid: het gebruik van het asymmetrisch systeem van tolken zou kosten kunnen besparen. Ze pleitte ervoor om vanuit de toenmalige 6 officiële talen en werktalen alleen naar het Engels en Frans te tolken. Later, in het jaar 1980, probeerde ook het Duitse parlements lid Kusterer een gelijk idee

voor het vertalen door te voeren, maar zonder succes. Hij dacht dat de vertalingen naar de overige talen best door de lidstaten zelf betaald kunnen worden (Vladimíra Chvátalová 2002:81).

De voorstanders van het beperkte aantal talen wijzen onder andere erop dat de veeltaligheid in de EU tot een spraakverwarring zou kunnen leiden. Bovendien zou ze een langzame gang van de besluitvorming tot stand kunnen brengen. Deze redenen blijken niet waar omdat de besluitvorming ook van de afzonderlijke lidstaten afhangt en daarom kan dat proces niet sneller verlopen. Een echt snelle besluitvorming zou mogelijk zijn in geval dat er slechts één taal wordt gesproken en er helemaal niet wordt getolkt. Zo iets lijkt onvoorstelbaar te zijn omdat het gebruik van slechts één taal beslist tot een spraakverwarring zou kunnen leiden. Toch heeft dit idee zijn voorstanders. Ze denken dat de EU-instellingen zich op deze weg zouden moeten begeven indien ze zich van de meertaligheid zouden willen terugtrekken.

2.13 Engels als lingua franca

Engels heeft zich in de internationale communicatie doorgezet en wordt voor zijn veelvuldig gebruik als *lingua franca*¹⁹ beschouwd omdat men het gemakkelijker kan aanleren in vergelijking met andere talen. Men kan het overal tegenkomen bv. in etalages, advertenties. Het geldt tegenwoordig als een “*metaphorical indicator of being young, carefree, technically competent, in touch with the current world and its distinctive problems and opportunities.*” (van Els 2000: 56).

Er zijn een paar voordelen voor de eventuele communicatie in het Engels in de EU-instellingen. Engels zou een vrij gemakkelijke grammatica hebben met een kleine woordenschat en de eenvoudigste syntaxis en daarom zou het vrij gemakkelijk zijn om Engels te leren.

¹⁹ Dit begrip heeft zijn oorsprong in de Middeleeuwen. Toen was *lingua franca* een voertaal vooral van zeelui. In de taal kwam een mengeling van verschillende aspecten die van veel talen stamden. Tegenwoordig wordt het voor de aanduiding van een taal gebruikt die bij het internationaal verkeer als een middel van de communicatie dient.

Maar er is een groot verschil tussen de communicatie op een informeel of op een vakkundig niveau. In het Engels bestaan er veel begrippen die meer betekenissen hebben en daarom is het voor iemand die het Engels niet perfect beheerst heel moeilijk om zich goed te kunnen oriënteren. Omdat zich soms achter een woord een groot aantal begrippen verbergt, ontbreekt het Engels aan nauwkeurigheid en het is moeilijk om de juiste interpretatie te vinden. Tegenwoordig ontstaat door de amerikanisatie van de wereld een “nieuw” zakelijk Engels dat door een groot publiek, niet moedertaalsprekers, wordt gesproken. Vooral op het gebied van het beleid, handel en industrie. Dit soort Engels bekritisieren de burgers van Groot-Brittannië – de moedertaalsprekers dus, en ook de tolken en vertalers, die het klassieke Britse Engels beheersen. Dit Engels wordt door hen “*flat Engels*” of “*Euro Engels*” genoemd (K. Martonová 2003:43-44).

Op voorwaarde dat er in de Europese instellingen alleen Engels wordt gesproken gebeurt er iets interessants: de grote groep van de niet-moedertaalsprekers neemt de communicatie over en daardoor wordt de overheersing van de moedertaalsprekers steeds minder merkbaar. Dit zou tot een deel voor de tweede groep kunnen leiden (van Els 2000: 53-56).

Een andere interessante opmerking is dat de winst voor de moedertaalsprekers niet zo evident lijkt te zijn, omdat de andere gesprekpartners minstens een andere vreemde taal, behalve de *lingua franca*, zouden moeten beheersen die ze in een gesprek zouden kunnen gebruiken. Daardoor worden de ééntalige Engelsen en Amerikanen van de communicatie buitengesloten en zouden ze gebrek aan belangrijke informatie kunnen hebben (van Els 2000: 69).

2.14 Gebruik van Latijn en Esperanto

Soms stelt men een oplossing voor om een niet EU- taal te kiezen, dan wordt er altijd het Latijn of de kunsttaal Esperanto vermeld. Maar voor het gebruik in de EU-instellingen wordt dit idee door niemand serieus genomen. Er ontbreekt aan motivatie om deze talen te gebruiken (van Els 2000: 60-61).

Toch zijn er mensen die over dit idee nadenken zoals de studenten van de Universiteit van Amsterdam. Daarom is er door deze studenten het project

NEIGHBOUR uitgevoerd. Ze probeerden de propedeutische waarde van Esperanto in Europa te onderzoeken.

Een ander project heette RELAIS en hierbij werd op het gebruik van Esperanto bij het tolken in een werkgroep in de Europese Commissie gefocust. (Hans Erasmus 2001: 165).

In de Europese Unie bestond een groep die tot taak had om het gebruik van deze talen binnen de instellingen te onderzoeken. Het lijkt alsof de Unie alleen de indruk zou willen wekken dat zij dit voorstel serieus neemt.

3 VERTALEN VOOR DE EUROPESE UNIE

In dit hoofdstuk bespreek ik de vertaalpraktijk van de Europese instellingen. Eerst vermeld ik wat in acht genomen dient te worden zodat een goede vertaling kan worden gecreëerd. De vertaaldiensten worden beschreven en ik zal dieper ingaan op de vertaaldienst van de Europese Commissie, omdat deze tot een van de grootste vertaaldiensten ter wereld behoort. Verder behandel ik de hulpmiddelen die vertalers ter beschikking hebben om een goede vertaling te realiseren.

3.1 Vertalen

Als we het over vertalen hebben denken we aan een geschreven tekst die van een taal in een andere taal omgezet wordt.

Zoals al eerder gezegd is, is de behoefte aan vertalingen in de EU heel groot. Dit komt doordat de burgers van alle lidstaten op de hoogte moeten zijn over de beslissingen die door de EU-instellingen genomen worden en waaraan ze zich dienen te houden. Daarom dienen alle wetten in alle officiële talen vertaald te worden. Daarnaast worden er andere teksten van formele aard vertaald, zoals de administratieve teksten en documenten die iets met het beleid te maken hebben.

De vertegenwoordigers van de EU-lidstaten in de EU-instellingen maken ook gebruik van de vertalingen, hoewel voor het interne gebruik van de EU op grote mate in het Engels, Frans en Duits wordt vertaald.

De Unie beschikt over een ingewikkeld systeem van vertaaldiensten om aan alle behoeften van de afzonderlijke instellingen te voldoen. Voor een goede samenwerking tussen deze vertaaldiensten werd Het Interinstitutioneel Comité voor vertaling en vertolking opgericht. Elke vertaal- en tolkdienst wordt door zijn lid vertegenwoordigd. Het comité wordt belast met de coördinatie en met de uitvoering van inter-institutionele zaken.

Tegenwoordig bestaan er 506 mogelijke talencombinaties. Dit komt doordat er 23 officiële talen bestaan. Dit betekent dus dat een taal in 22 andere talen omgezet kan worden.

Bij zo'n groot aantal talen is het niet eenvoudig om altijd vanuit en naar alle talen te kunnen werken. Daarom worden systemen ingevoerd om het werk efficiënter te maken, zoals het systeem van de spiltalen waarbij eerst naar de meest gebruikte talen van de Unie wordt vertaald, naar het Engels, Frans en Duits, en pas daarna naar de andere.

3.1.1 Drie stappen voor een goede vertaling

a) Goed geschreven originele tekst

De eerste voorwaarde voor een goede vertaling is een verstaanbaar origineel. Een van de obstakels voor de schrijvers in de Europese Commissie en ook in de andere Europese instellingen is dat ze de tekst meestal niet in hun moedertaal kunnen schrijven. Ongeveer driekwart wordt in het Engels geschreven. Hiervoor wordt een Tekstredactie opgericht die als taak heeft de teksten te corrigeren en te bewerken. Ook geeft zij raad aan de schrijver van de teksten.

b) Eisen aan de vertalers

De vertalers lezen eerst de tekst heel nauwkeurig door en heel belangrijk is dat ze deze tekst goed begrijpen. Ze moeten over veel vaardigheden beschikken om een tekst van goede kwaliteit op te kunnen stellen. Een beheersing van de bron- en doeltaal op zich is niet voldoende. De vertalingen verschillen van elkaar qua toon en stijl en de taak van de vertaler is om dat te herkennen. Daarvoor moet de vertaler een goede algemene kennis in huis hebben en goed kunnen beoordelen welke woorden het best bij de tekst passen. Hij moet een document in zijn geheel begrijpen om het goed te kunnen interpreteren.

c) Controle van de kwaliteit

Iedereen kan zich vergissen en fouten maken. De vertaaldienst houdt er rekening mee en daarom worden alle teksten gecontroleerd en gerevideerd. De vertalers worden

opgeleid en er wordt informatie aan hen verstrekt. Dat geldt ook voor de freelance vertalers wier werk ook beoordeeld wordt.

3.2 Vertaaldienst van het Parlement

In het Parlement is het noodzakelijk om alle documenten die naar buiten gaan en op de EU-burgers van toepassing zijn naar alle officiële talen te vertalen. Bovendien hebben de burgers het recht op de communicatie met de instellingen in hun moedertaal.

Het is van belang dat iedereen zijn vragen kan stellen bij de instellingen zoals in het tweede hoofdstuk wordt beschreven.

3.2.1 Directoraat–generaal vertaling en publicatie

Zoals de naam al zegt, maakt deze taaldienst een deel uit van een grotere directie. Deze taaldienst bestaat uit vertaalafdelingen, een voor elke taal, en uit een eenheid die met de ondersteuning bij automatisering, vertaling, en documentatie belast is.²⁰

In totaal werken er in de vertaaldiensten van het Parlement ongeveer 700 vertalers. Ook wordt er beroep gedaan op freelancers, als men niet genoeg vertalers heeft om alle vertalingen te kunnen dekken. Normaal gesproken worden de vertalingen die in het Parlement geen voorrang hebben gekregen naar freelancers gestuurd.

Vroeger werkten de vertalers uitsluitend in hun moedertaal. Dit is tegenwoordig niet altijd het geval, omdat het aantal mogelijke combinaties te groot is. Om niet vanuit alle talen rechtstreeks naar een andere taal te hoeven vertalen, maakt de vertaaldienst gebruik van de hierboven genoemde spiltalen.

De vertalers staan soms onder een grote tijddruk, omdat de deadlines voor de levering van een vertaling soms erg kort zijn. Daarnaast moeten ze kwalitatief hoogwaardig werk uitvoeren en zich aan de hoge specialisatie van de teksten aanpassen.

²⁰ Meer over dit onderwerp is te vinden op:

http://www.europarl.europa.eu/transl_nl/home/nlsite.htm?nlmarge.htm&nlkop.htm&abctekst.htm, geraadpleegd op 5-5-2010.

Ze moeten in staat zijn om alle soorten teksten te kunnen vertalen, zowel de zittingsdocumenten van verschillende vergaderingen als de besluiten van de Europese ombudsman en van de interne instellingen van het Parlement. De correspondentie tussen de burgers en de EU-instellingen dient ook vertaald te worden.²¹

Er bestaat een Reglement van het Europees Parlement, waarin Algemene regels voor het verloop van vertalingen zullen worden beschreven. Het gebruik van talen in het Europees Parlement wordt door artikel 138 van dit Reglement geregeld.²²

3.3 Directoraat-generaal Vertaling van de Europese Commissie

Directoraat-generaal Vertaling behoort tot een van de grootste vertaaldiensten ter wereld en tegelijk is dit de grootste vertaaldienst van de EU-instellingen. In 2008 werden door deze vertaaldienst ongeveer 1 805 700 bladzijden vertaald. Omdat met elke uitbreiding de nieuwe lidstaten hun eigen officiële talen meebrengen, neemt het aantal vertalingen met elke nieuwe taal 10 % toe. (Europese Commissie 2009: 4-5)

Tegenwoordig zijn er 1750 vertalers in dienst van de DG-Vertaling. Deze worden bijgestaan door 600 medewerkers die andere taken zoals IT-support, administratie en ook de communicatie met andere eenheden e.d. tot hun taak hebben.

Deze vertaaldienst houdt zich bezig met de vertaling, het taaladvies van verschillende soorten teksten, de terminologie en de documentatie. Bovendien heeft het DGT, zoals het wordt afgekort, tot taak om de meertaligheid binnen de EU te ondersteunen. Men vertaalt ook alle teksten en documenten voor de communicatie met de lidstaten en met andere EU-instellingen.

De interne communicatie in de Commissie verloopt slechts in het Engels, Frans en Duits om de kosten van de vertaaldiensten te besparen. (Europese Commissie 2009 :1)

²¹Overgenomen van:

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=155&pageRank=3&language=NL>, geraadpleegd op 4-5-2010.

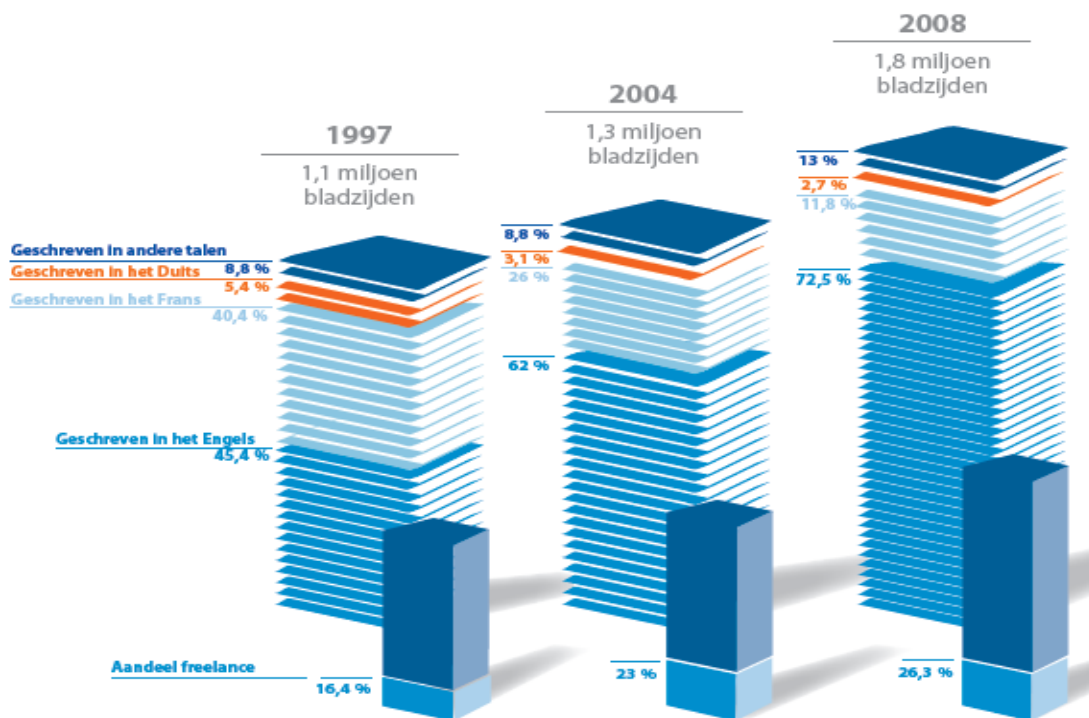
²² Meer over het gebruik van talen is te vinden op:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=RULES-EP&reference=20060703&secondRef=RULE-138&language=NL>, geraadpleegd op 4-5-2010.

3.3.1 Aantal bladzijden naar brontaal

In de grafiek is te zien dat het aantal vertalingen steeds stijgt en de behoefte aan de freelancers steeds groter wordt. Ook het aandeel van de in het Engels geschreven originelen neemt toe.

In 1997 was het aandeel 45,4 % in 2008 wordt dat 72,5 %. Het aandeel van de in het Frans geschreven originelen daalt echter. In 1997 was het aandeel van de bronteksten in het Engels en in het Frans bijna gelijk. Tegenwoordig zijn er alleen 11,8 % in het Frans geschreven bronteksten. Ook het aandeel van het Duits met 2,7 % is tegenwoordig heel gering. Slechts 13% van de originelen wordt in andere talen geschreven.



plaatje nr. 2: Trends in de vertaling²³

²³ Plaatje overgenomen van: Meertaligheid en vertaling, Europese Commissie, bladzijde 6

3.3.2 Aantal bladzijden naar doeltaal

Zoals we kunnen merken ziet de situatie bij de vertaling naar de doeltaal van alle officiële talen er gelijk uit, hoewel het Engels met 200 000 vertaalde bladzijden steeds het hoogst scoort.

Dit wordt gevolgd door het Frans met meer dan 150 000 bladzijden en het Duits met meer dan 130 000 bladzijden. Van de overige officiële talen worden meer dan 50 000 teksten van elke taal vertaald. De reden daarvoor is de wetgeving die naar alle officiële talen vertaald dient te worden.



plaatje nr. 3: Vergelijking brontalen in 2008²⁴

²⁴ Plaatje overgenomen van: Meertaligheid en vertaling, Europese Commissie, bladzijde 7

3.4 Organisatie van het Directoraat-generaal Vertaling

De DGT heeft zijn zetels in Brussel en in Luxemburg. De organisatie van het DGT is vanwege het grote aantal talen een beetje ingewikkeld. De vertalers werken altijd in groepen waarin ze naar verschillende criteria verdeeld worden.

Ten eerste bestaat er een eigen taalafdeling voor elke officiële taal van de EU, zodat iedere vertaler naar zijn eigen moedertaal kan werken. Dat betekent dat de vertalers vooral met collega's uit hun eigen land nauw samenwerken. Toch werken er soms in een afdeling vertalers uit verschillende landen die dezelfde moedertaal spreken. Dat gebeurt bij de landen waarin meer officiële talen erkend worden.

In de Duitse taalafdeling kunnen Duitsers, Oostenrijkers, Belgen en Luxemburgers samenwerken. Voor Engels kunnen Britten en ook Ieren worden ingezet. In de Franse taalafdeling kunnen de Fransen, Belgen en ook de Luxemburgers aan de slag. In de Nederlandse eenheid is het ook het geval, hier kunnen de Nederlanders met de Belgen in een taalafdeling zitten. Voor de verdeling in de taalafdelingen volgens de moedertaal zijn er meerdere redenen. De uitvoering van de administratie en de controle van de vertalingen wordt eenvoudiger. De nieuwe vertalers worden bijgestaan met hun ervaren collega's. Een van de redenen is ook de behoefte aan consultaties met collega's die dezelfde moedertaal spreken (Wagner, Bech, Martínez 2002: 83-84).

De directoraten worden in drie directoraten Vertaling verdeeld. Bovendien zijn er nog drie andere directoraten die van elkaar verschillen en dit op het gebied van hun specialisatie. Ze worden naar hun bevoegdheden het directoraat Horizontale taaldiensten, het directoraat Middelen en het directoraat Vertaalstrategie genoemd. Het eerste zorgt voor de vertaling van webpagina's, tekstredactie, documentatie en voor afdelingen in de lidstaten. Het directoraat Middelen wordt opgericht voor personeelszaken, informatietechnologie, financiële zaken en infrastructuur. Ten slotte is er het directoraat Vertaalstrategie dat zich met werkprocessen en beleidsaspecten bezig houdt.

In elke taalafdeling zijn er professionele vertalers die zich op de documenten over specifieke gebieden van de Europese Commissie richten zoals landbouw, onderwijs en cultuur, werkgelegenheid en sociale zaken, energie en vervoer, economische en

financiële zaken enz. Deze taalafdelingen worden naar hun specialisatie nog in eenheden gesplitst (de Europese Commissie 2009: 2).

Aan het hoofd van elke taalafdeling is een “chef” die de gang van de vertalingen regelt. Deze is altijd een deskundige die veel ervaring heeft met het vertalen in de bepaalde taal (Wagner, Bech, Martínez 2002: 83). Aan het hoofd van elk directoraat staat een directeur. De directoraten vallen onder leiding van het directoraat-generaal dat door een directeur-generaal wordt bestuurd. (de Europese Commissie 2009: 2-3).

In de taalafdelingen werken uitsluitend academisch en professioneel bevoegde vertalers, revisoren en assistenten. Het aantal personeelsleden in de afzonderlijke eenheden is van de vraag naar de taal afhankelijk. De grootste behoefte is naar de vertalers van de proceduretaal (Engels, Frans en Duits) waarin alle interne zaken van de instellingen worden verricht (de Europese Commissie 2009: 3).

Er bestaat ook een centrale eenheid voor vraagbeheer. Deze eenheid is essentieel voor de communicatie van het directoraat-generaal Vertaling met zijn klanten. Deze klanten zijn de andere directoraten-generaal en de diensten. Deze eenheid spreekt met de klanten af hoe snel de vertaling gemaakt moet worden (de Europese Commissie 2009: 3).

Er zijn ook ondersteunende eenheden, die voor de vertaaldiensten verschillende technische, organisatorische, administratieve en management taken uitoefenen.

3.4.1 Soorten teksten voor de vertaling

De vertaaldiensten moeten in staat zijn om documenten van verschillende aard te vertalen. De commissarissen houden toespraken, elke dag vinden er veel persconferenties plaats waarvan persberichten worden geschreven en ook worden er notulen van deze conferenties gemaakt. Alle deze documenten moeten worden vertaald.

Dat geldt ook voor de communicatie met de burgers die voor de EU-instellingen van groot belang is. Er worden niet alleen wetgevende documenten vertaald, maar ook promotie materiaal van de EU, zoals brochures, films, webpagina's e.d.

De vertalers zorgen ook voor de vertaling van internationale overeenkomsten, antwoorden op schriftelijke parlementaire vragen, brieven voor de ministers, financiële verslagen en ook andere administratieve documenten.

3.4.2 Geautomatiseerde workflow

De Europese Instellingen streven ernaar om bij een groot aantal vertalingen goede kwaliteit behouden en ook kosten te besparen. Daarom hebben ze een ingewikkeld systeem ontwikkeld om heel efficiënte en kwaliteitsvolle vertalingen zo snel mogelijk te leveren.

Hoe ziet dit in de praktijk eruit? De ambtenaren, ministers of andere medewerkers in de EU-instellingen hebben een vertaling van een document nodig. Zij sturen dit document naar de DGT-eenheid Vraagbeheer. Deze eenheid ontvangt het verzoek. De originele tekst wordt naar Euramis²⁵ verstuurd. Daarvan kunnen allerlei voor de vertaling benodigde documenten opgehaald worden. Het document wordt verder naar de vertaaleenheid verstuurd. De betrokken vertalers maken een vertaling. Deze wordt nog gecontroleerd. De vertaaleenheid stuurt de voltooid vertaling naar de opdrachtgever. De nieuwe vertaling wordt in Euramis opgeslagen. (De Europese Commissie 2009: 15)

3.5 Talendienst van het secretariaat-generaal van de Raad

De documenten, op basis waarvan de Raad overlegt, worden bij hem in alle officiële talen voorgelegd. Hierbij zijn alle taalversies gelijkwaardig.

Daarom is het van belang dat de Raad over zijn eigen vertalers beschikt die de documenten vanuit en in alle officiële talen en werktalen omzetten. Bij de Raad worden ongeveer 700 vertalers en circa 400 ambtenaren in andere functies tewerkgesteld. De vertalers worden in de afdelingen naargelang van de talen die ze bedienen verdeeld. Daarbij krijgen ze de vertalingen die met hun specialisatie overeenkomen.

Het aanzienlijke aandeel van de vertalingen wordt in de talendienst uitgevoerd. De Raad werkt echter nauw samen met de juristen-vertalers van het Directoraat legistiek²⁶. Die zorgen ervoor dat de wetgeving accuraat vertaald wordt.²⁷

²⁵ Voor nadere uitleg zie pagina 43.

²⁶ Directoraat legistiek valt onder de Juridische Dienst van de Raad.

²⁷ Overgenomen van: <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=1256&lang=nl>, geraadpleegd op 5-5-2010.

3.6 Directoraat-Generaal Vertaling van het Hof van Justitie

Deze vertaaldienst verricht niet alleen werkzaamheden voor het Hof, maar ook voor andere rechtelijke organen voor het Gerecht en het Gerecht voor ambtenarenzaken.

De structuur lijkt op die van de andere Directoraten-Generaal van Vertalingen.

Aan het hoofd staat een directeur-generaal. Er bestaan twee taaleenheden met twee directeuren, elke is voor een eenheid verantwoordelijk.

Verder zijn er vier functionele eenheden die verdeeld zijn naargelang van hun specialisatie. In de eenheid planning en externe vertalingen zijn de ambtenaren belast met het verwerken van verzoeken om vertaling en met het regelen van de vertalingen die buiten deze vertaaldienst verricht worden. De tweede eenheid zorgt voor de uitvoering van de analyses van vertalingen en voor hun documentatie. Ten derde bestaat er een eenheid voor middelen en projecten. De laatste eenheid van de vertaalhulpmiddelen verricht alle technische werkzaamheden die iets met de vertalingen te maken hebben.²⁸

3.7 Hulpmiddelen van de vertalers

Er zijn veel manieren om het vertaalproces zo goed mogelijk, snel en efficiënt te maken, om het werk van de vertalers te vergemakkelijken en daarbij de goede kwaliteit van de vertalingen te bewaren.

De vertalers maken gebruik van vertaalgeheugens en databanken, waarin de EU-terminologie te vinden is. Daarmee wordt veel tijd bespaard en dankzij de hulpmiddelen kan de terminologie in alle teksten altijd ongewijzigd blijven.

²⁸Zie link: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_10744/?hlText=vertaaldienst, geraadpleegd op 5-5-2010.

3.7.1 Vertaalgeheugens

Vertaalgeheugens zijn een van de belangrijkste hulpmiddelen van de vertalers. In de Europese instellingen wordt vaak gebruik gemaakt van Translator's Workbench (verder TWB) en van Euramis.

TWB is een vertaalgeheugen dat eerst voor het commerciële gebruik was bedoeld maar vervolgens werd het voor het gebruik in de Commissie geadapteerd. In dit geheugen worden officiële documenten van de Commissie opgeslagen. De vertalers kunnen daar alle vertaalde documenten opzoeken en sommige gedeeltes die al vertaald zijn indien nodig wijzigen of identiek in hun tekst gebruiken. Daarmee wordt veel tijd bespaard. Dit hulpmiddel is erg nuttig, omdat een groot aantal nieuwe teksten van eerder vertaalde teksten of reeds bestaande wetten uitgaat. Deze methode is ook van belang voor het bewaren van dezelfde terminologie bij de vertalingen van de wetgeving.

Euramis wordt met alle andere vertaalhulpmiddelen van DGT verbonden. Het belangrijkste onderdeel daarvan is het centrale vertaalgeheugen. Alle originele teksten die vertaald moeten worden, worden automatisch naar Euramis gestuurd. In dit centrale geheugen zijn de eerder vertaalde teksten te vinden. Voor de teksten of tekstgedeeltes die in het centrale geheugen niet opgeslagen zijn, kan men van andere hulpmiddelen gebruik maken, zoals van computervertaling. Voor het succesvolle opzoeken kunnen ook verschillende parameters aangegeven worden. Als de vertaling voltooid is, wordt de tekst eerst in een centraal geheugen van TWB opgeslagen en vervolgens in vertaalgeheugen van Euramis om ook andere vertalers ervan te laten profiteren.

(Europese Commissie 2009: 12)

3.7.2 Computervertaling

De computervertaling wordt al vanaf 1976 voor ruwe vertalingen in de Commissie gebruikt en dankzij de vooruitgang van de technologieën is het mogelijk om 2000 bladzijden per uur te vertalen. De kwaliteit van de vertalingen wordt steeds beter. Door het gebruik van de computervertaling wordt aan de vertalingen kortere tijd besteed, maar toch is het noodzakelijk de vertalingen door de vertalers laten corrigeren.

In de Europese Commissie maken zowel de vertalers zelf als de administrateurs van andere diensten gebruik van de computervertalingen. De medewerkers van andere EU-instituten en zelfs de overheden van de lidstaten hebben ook toegang tot deze dienst via Internet.

De taak van de vertalers is de ruwe vertaling op zulke wijze te bewerken zodat de vertaling aan alle normen voldoet en van een goede kwaliteit is. De meest gevraagde talencombinaties zijn Engels-Spaans, Frans-Spaans en Engels-Frans. De dienst biedt in totaal 18 mogelijke combinaties.

Voor de administrateurs dient de computervertaling als een zoekinstrument en in het geval dat een vertaling heel dringend gemaakt moet worden, maakt men gebruik van een snelle redactiedienst van DGT. De vertaling wordt naar de freelancers die al ervaring hebben met het corrigeren van computervertalingen gestuurd. Deze documenten worden alleen voor het interne gebruik vertaald. Vertalingen die ook buiten de instellingen worden gestuurd, worden altijd compleet door een vertaler gemaakt.

(Europese Commissie 2009: 14)

3.7.3 DGT-bibliotheek

De vertalers hebben een goed uitgeruste bibliotheek ter beschikking, waar alle gespecialiseerde woordenboeken, encyclopedieën in alle EU-talen en kranten uit alle lidstaten en ook andere landen buiten de EU te vinden zijn.

Hier worden ook alle EU-documenten bewaard en de vertalers hebben toegang tot het Publicatieblad, rapporten van de Commissie etc. In de bibliotheek kan men woorden in elektronische woordenboeken opzoeken of zich via intranet op verschillende hulpbronnen aansluiten.

De DGT-bibliotheek is ook toegankelijk in elektronische vorm. Deze wordt het MultiDoc genoemd en bestaat uit veel databanken. Ook zijn er veel bruikbare links naar webpagina's beschikbaar die niet alleen over de EU gaan.

(Europese Commissie 2009: 14)

3.8 Terminologie

In de EU instellingen zijn ook terminologen werkzaam. Er wordt beroep gedaan op terminologen voor alle EU-talen. Hun taak is om de vertalers en ambtenaren bij te staan en op hun vragen te beantwoorden.

Ze werken o.a. aan de oprichting van de terminologie van verschillende specifieke gebieden in samenwerking met andere terminologiediensten van de EU instituties en andere organisaties uit de hele wereld die zich met terminologie bezighouden. Ze voeren ook data in IATE in. (Europese Commissie 2009: 15)

3.8.1 IATE (Inter-Active-Terminology for Europe)

In deze terminologiedatabank worden alle terminologiegegevens van alle Europese instituties opgeslagen en hier kunnen gegevens in alle EU-talen en zelfs in Latijn opgezocht worden. Er bestaat een speciaal team dat voor het onderhoud en voor de ontwikkeling van deze databank zorgt. De taalspecifieke termen worden echter in de afzonderlijke taalafdelingen bewerkt en bijgevoerd. Tegenwoordig bevat deze databank meer dan 8 miljoen termen en ruim een half miljoen afkortingen. (Europese Commissie 2009: 15)

3.8.2 Externe databanken

Vertalers kunnen ook in externe databanken, zoals in DGTVista en EUR-Lex, de nodige informatie opzoeken. DGTVista biedt elektronisch toegankelijke documenten.

EUR-Lex bevat alle openbare documenten van de Europese Unie die iets met het recht te maken hebben, zoals de verdragen, internationale overeenkomsten, geldende wetgeving, voorbereidende documenten, jurisprudentie en parlementaire vragen. Deze databank is gratis via Internet voor groot publiek toegankelijk en bestaat in alle 23 officiële EU-talen. Dagelijks worden er nieuwe documenten aangevoerd.

Het Publicatieblad van de Europese Commissie is de belangrijkste bron van EUR-Lex en wordt elke dag bijgewerkt. De gewenste tekst kan met behulp van een eenvoudig of uitgebreid zoeken gevonden worden. Men kan op woorden, auteur, datum of referentienummer zoeken.

In EUR-Lex is het mogelijk om vertalingen met elkaar te vergelijken door “*twee talen naast elkaar*” te kiezen. Op de webpagina van EUR-lex zijn onder andere informatie over de EU-instellingen, over het EU-recht en over de wetgevingsprocedures te vinden.²⁹ (Europese Commissie 2009: 15)

²⁹ Meer over EUR-lex is te vinden op: <http://eur-lex.europa.eu/nl/tools/about.htm>, geraadpleegd op 17-5-2010.

4 TOLKEN VOOR DE EUROPESE UNIE

Binnen de Europese instellingen, waar de vertegenwoordigers uit verschillende hoeken van Europa vergaderen om hun staten te vertegenwoordigen, is het werk van tolken heel belangrijk. De tolken maken de meertalige communicatie mogelijk. Zoals al beschreven is, heeft de Unie op de dag van vandaag 27 leden en wordt er vanuit en in 23 officiële talen getolkt. Door het grote aantal van de officiële talen is het onmogelijk om bij alle gelegenheden te tolken. Tegenwoordig krijgen de tolken- en vertaaldiensten een grote kritiek vanwege hun grote financiële uitgaven. Om die redenen maken de tolkendiensten gebruik van verschillende effectieve manieren voor de vertolking. Het voordeel daarvan is dat men niet vanuit en naar alle talen hoeft te werken. Daarom worden tolken niet voor alle talen ingezet, waardoor er bezuinigd kan worden.

In de Europese instellingen worden de tolken in teams van twee of drie leden ingedeeld volgens de talen waarover ze beschikken. Normaal gesproken zijn de tolken in staat om vanuit ten minste drie talen in hun moedertaal te tolken.

Zowel voor het vertalen als ook voor het tolken bestaan er aparte tolkdiensten voor sommige instellingen van de Unie. Die zal ik later in dit hoofdstuk beschrijven.³⁰

4.1 Tolken en de daarmee verbonden termen

Bij het tolken wordt het gesproken woord van de ene taal in de andere taal omgezet. De tolk spreekt in de eerste persoon enkelvoud en concentreert zich vooral op de boodschap van de spreker. De bedoeling is dus niet om de toespraak letterlijk over te brengen. Men streeft ernaar om zich zo vloeiend mogelijk te uiten en daarbij de toon van de spreker te volgen. Omdat de tolken onder een grote tijddruk werken, moeten ze zich heel efficiënt en treffend weten uit te drukken.

De talen die tolken zelf spreken en waarnaar de anderen luisteren zijn hun *actieve talen*. De talen waarnaar tolken luisteren en die zij verstaan maar niet genoeg beheersen om ze actief te kunnen gebruiken, noemen we *passieve talen*. Normaal gesproken

³⁰ Zie webpagina: <http://europa.eu/languages/nl/chapter/16>, geraadpleegd op 7-5-2010.

werken de tolken vanuit de *passieve talen* in hun *actieve talen*. Meestal is de moedertaal hun enige *actieve taal*. Er zijn echter ook tolken die over meer *actieve talen* beschikken naast hun moedertaal.

Onder tolken wordt er over twee talenregimes gepraat, met name over een *symmetrisch* en een *asymmetrisch regime*. Onder het *symmetrische regime* wordt de vertolking vanuit en in alle talen verstaan. Als men gebruik maakt van het *asymmetrische regime*, kunnen de deelnemers zich in hun moedertaal uitdrukken maar wordt er slechts in een beperkt aantal talen getolkt.

Sommigen laten zich in de war brengen en denken dat het *conferentietolken* alleen tijdens de conferenties plaats vindt. Dat is echter niet het geval. Onder dit begrip wordt er niet alleen het tolken tijdens de conferenties bedoeld. De betekenis daarvan ligt in de speciale opleiding van de tolken, die zij hebben afgerond om dit werk te kunnen uitoefenen.³¹

4.2 Manieren van tolken

Over het algemeen wordt er een verschil gemaakt tussen verschillende manieren van het tolken namelijk tussen de *simultane* en *consecutieve manier*. In de Europese instellingen komt tijdens de vergaderingen en plenaire zittingen het meest het *simultaan tolken* voor.

In dit geval luistert de tolk naar de spreker en geeft onmiddellijk de ideeën van de spreker in een andere taal weer. Onder deze manier onderscheiden wij nog een aantal technieken: *rechtstreeks*, *op relais*, *retour* en *asymmetrisch*.

Tolken *op relais*³² ziet er in de praktijk zo eruit: er wordt vanuit de taal A via een tussentaal (de taal B) in de taal C getolkt. Van deze methode wordt enkel gebruik gemaakt als er weinig tolken aanwezig zijn die een minder gebruikelijke taal kennen. De rest van de tolken luistert naar de cabine waarin de taal in een “grote” taal wordt omgezet. Vanuit de “grote” taal tolkt men in andere talen.

³¹Zie link: http://scic.ec.europa.eu/europa/jcms/c_5376/co-je-to-konferenni-tlumoeni, geraadpleegd op 8-5-2010.

³² *Op relais* is een Franse woord voor het overschakelen.

Als men enkel met een taal als tussentaal werkt, wordt deze taal *pivot-taal* genoemd. Hier ligt het gevaar dat bij een slechte interpretatie de verkeerde vertolking in alle andere talen weergegeven wordt.

Op de dag van vandaag worden vaak tolken ingezet die *retour*, dus in beide richtingen, kunnen werken. Op deze wijze werken alleen de tolken die over de bovengenoemde twee *actieve talen* beschikken.

Sommige tolken beheersen meerdere talen op uitstekend niveau. Soms kunnen ze gevraagd worden om tijdens een vergadering tussen twee cabines te wisselen. Zo'n tolk wordt dan *cheval*³³ genoemd.

Simultaan tolken kan voor doven of slechthorenden in gebarentaal verlopen.

De simultaantolken werken meestal in de geluiddichte tolkencabines³⁴. Die zijn goed uitgerust en voldoen aan de hygiënische normen. Indien er geen vaste cabines ter beschikking zijn, werken tolken in mobiele cabines.³⁵ Het is van belang dat de tolken vanuit de cabine een goed uitzicht hebben om de gebaren van de sprekers op te pikken en ook de ontwikkeling van een vergadering te kunnen volgen.³⁶

Consecutief tolken verloopt op een andere manier en het wordt niet zo vaak gebruikt als het *simultaan tolken*. De spreker houdt zijn toespraak en de tolk luistert ernaar en hij mag tijdens de rede een *tolknotatie* maken. Na ongeveer tien minuten of na een eerder afgesproken signaal maakt de spreker een pauze. Pas op dit moment gaat de tolk aan de slag. Met behulp van zijn *tolknotatie* zet hij om wat er gezegd werd. Dit soort tolken wordt tijdens vergaderingen met een klein aantal deelnemers gebruikt. Het is ook geschikt voor de vertolking van technisch gerichte onderwerpen. Deze vertolking verloopt vaak in een fabriek of onder andere bijzondere omstandigheden waar men geen apparatuur kan gebruiken. (Brazdova Toufarova 2009: 45-68)

³³ *Cheval* is een Franse uitdrukking voor paard.

³⁴ Foto's van de cabine en van het bedieningspaneel zijn in de bijlage te vinden.

³⁵ Zie foto van een mobiele cabine in de bijlage.

³⁶ Zie webpagina: http://www.europarl.europa.eu/multilingualism/interpretation_nl.ht, geraadpleegd op 7-5-2010.

4.3 Het Directoraat-generaal vertolking en conferenties van het Europees Parlement

De parlementariërs hebben het recht om zich in hun moedertaal uit te drukken zodat iedere politicus die zich kandidaat stelt volgens zijn deskundigheid beoordeeld kan worden en niet op basis van zijn talenkennis.

Om die reden beschikt dit directoraat over ruim 400 tolken in vast dienstverband die de parlementariërs bijstaan in de meertalige communicatie. Indien nodig wordt er ook beroep op freelancers gedaan. In totaal worden er meer dan 2500 externe tolken tewerkgesteld.

In het Parlement wordt eigenlijk niet alles getolkt wat de leden onder de woorden brengen. Een vaste regel is dat men tijdens alle plenaire vergaderingen vanuit en naar alle officiële talen tolkt. Tijdens de vergaderingen van de parlementaire commissies of delegaties, fractievergaderingen, persconferenties en de vergaderingen van de interne organen van het Parlement wordt een vertolking naar gelang de behoeften voorzien.³⁷

Ook tijdens het werk in kleine groepen moeten de deelnemers afspreken in welke talen de vergadering lopen zal. Deze aanpak is een beetje verrassend. Aan de ene kant beweert de Unie dat zich elke politicus in zijn moedertaal mag uitdrukken in het Parlement, aan de andere kant blijkt het dat een politicus die minstens een van de “3 grote werktalen” niet uitstekend beheerst, niet in staat is om alle vergaderingen te volgen. Zo’n parlementariër kan zich niet tijdens “een gewone vergadering” op een volwaardige manier uiten.

Een ander extreem is, dat zich sommige tolken “vergeefs” bemoeien omdat er niet naar hun geluisterd wordt. Dat gebeurt vooral in het geval van Nederlanders en vertegenwoordigers uit de Scandinavische landen. Die beschikken over het algemeen over een goede talenkennis. Ze luisteren liever naar de originele taal.

³⁷Zie link:

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=155&pageRank=4&language=NL>, geraadpleegd op 7-5-2010.

4.4 Het Directoraat-generaal Tolken

In 1958 werd het Directoraat-generaal Tolken van de Europese Commissie (ook bekend onder de afkorting SCIC³⁸) opgericht. In de loop van de tijd ontwikkelde dit zich tot de grootste tolkdienst ter wereld. Tegenwoordig verleent dit directoraat niet alleen tolkdiensten aan de vergaderingen die in de Commissie plaatsvinden, maar ook aan de andere instellingen van de EU. In de hoofdzetel van de Europese Commissie, in het Berlaymont gebouw³⁹, zijn er tien vergaderzalen uitgerust met tolkcabines. Bovendien beschikt de Commissie over een Conferentiecentrum Albert Borschette (CCAB)⁴⁰ waar twintig vergaderzalen met tolkcabines te vinden zijn.

De DG-Tolken werkt echter nauw samen met het Europees Parlement en het Europees Hof van Justitie, die elk hun eigen tolkdienst hebben. Er zijn namelijk veel instellingen die over geen eigen tolkdienst beschikken, zoals de Raad van de Europese Unie, het Comité van de Regio's, het Europees en Sociaal Comité etc.

Jaarlijks is DG-Tolken op circa 11000 vergaderingen actief en worden er circa 50-60 vergaderingen per dag gehouden. Om zo'n aantal vergaderingen te dekken, worden er circa 500 tolken in vaste dienst tewerkgesteld. Tegenwoordig gaan ongeveer 46% van deze tolken in de Raad aan de slag en 40% in de Commissie. De overige 14% werken in de bovengenoemde instellingen van de EU zonder eigen tolkdienst. Indien het nodig is, heeft dit DG-Tolken een reserve van circa 2700 freelancers.⁴¹

Na de uitbreiding van 2004 waren er 15 tot 40 tolken voor de nieuwe talen nodig. Er is ook een behoefte aan Tsjechische tolken in de Commissie en ook in het Parlement die in een of beter twee grote talen tolken kunnen. De vraag naar de tolken die in hun talenpakket een kleine taal en daarnaast twee grote talen hebben, wordt echt groot. Daarbij wordt er voorkeur gegeven aan de tolken die ook retour werken kunnen. (Vladimíra Chvátalová 2002: 76-80)

³⁸ Dit directoraat was tot jaar 2003 bekend onder de naam Service Commun Interprétation-Conférences, dat is in het Nederlands- Gemeenschappelijke tolken-conferentiedienst.

³⁹ Zie de foto van het Berlaymont gebouw in de bijlage.

⁴⁰ Centre de Conférence Albert Borschette.

⁴¹ Overgenomen van: http://scic.ec.europa.eu/europa/jcms/c_6636/o-nas, geraadpleegd op 8-5-2010.

Hoe ziet het taalregime in de Commissie eruit? Volledig symmetrisch wordt er getolkt tijdens de formele bijeenkomsten van de ministers en tijdens de plenaire vergaderingen van de leden van de hierboven genoemde Europese organen. In andere gevallen werkt men vooral in drie werktalen (in het Frans, het Engels en het Duits) in de Commissie.

Er wordt alleen getolkt wanneer het DG-Tolken erom verzocht wordt. De Unie beweert dat deze drie werktalen vanwege besparingen gebruikt worden.

De Commissie houdt zich bezig met de uitgaven voor de tolkendienst en daarom heeft zij voor de uitbreiding in 2004 een onderzoek gedaan. Hieruit is gebleken dat de hoge kosten van deze tolkendienst door een oproeping van de dure externe tolken op het laatste moment worden veroorzaakt. De tweede reden is de afzegging van een zitting op het laatste ogenblik want de kosten van de tolken vergoed moeten worden.

Toch beweert de Unie dat de totale uitgaven voor de tolkendiensten niet te hoog zijn. Ze kosten een belastingbetaler 3 euro per burger per jaar, de prijs van een kopje koffie dus.

4.5 Directie tolken van het Hof van Justitie

Een directie is opgericht voor de tolkendiensten van het Hof van Justitie, het Gerecht en het Gerecht voor ambtenarenzaken. Deze directie telt 70 tolken in vast verband die voor alle simultaan- of consecutief tolken zorgen tijdens de openbare terechtzittingen.

Tijdens een terechtzitting kan iedere EU-burger zich namelijk in zijn moedertaal uitdrukken. Het begrip “procestaal” werd uitgevoerd voor het gebruik voor het Hof van Justitie. Het taalregime wordt conform art. 29 tot en met art. 31 van het Reglement voor de procesvoering geregeld. Een “procestaal” wordt vanuit de 23 officiële talen van de Unie uitgekozen.

Volgens de in het proces gesproken talen worden ook de teams van de tolken gevormd. Men moet de volgende in acht nemen: de talen van de betrokken lidstaten, de rechters en eventuele bezoekers die zich op de zitting kunnen deelnemen.⁴²

⁴² Zie webpagina: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_12357/, geraadpleegd op 8-5-2010.

Er wordt van de tolken geëist dat ze het proces op voorhand goed bestuderen. Ze moeten ook over de kennis op het gebied van de juridische terminologie en de in het proces behandelde kwesties beschikken, zodat ze een relevante omzetting kunnen leveren. Aangezien alle stukken door de rechtelijke instanties van de Unie in het Frans opgesteld worden, dient iedere tolk uitstekend Frans te beheersen. De tolken van het Hof zijn bovendien verplicht tot strikte vertrouwelijkheid.⁴³

⁴³ Zie webpagina: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_10739/direction-generale-de-la-traduction-regime-linguistique, geraadpleegd op 8-5-2010.

CONCLUSIE

In deze bachelorscriptie heb ik me bezig gehouden met “het vertalen en tolken voor de Europese Unie”. Mijn onderzoek concentreert zich vooral op de positie van de officiële talen en werktalen binnen het taalbeleid van de Unie: nemen beide soorten talen dezelfde positie in en hoe is het gesteld met het bestuur van de taaldiensten in de Europese instellingen?

Hoewel de Unie in het openbaar voor meertaligheid pleit, is er een wereld van verschil tussen het institutionele en het niet-institutionele taalbeleid. Wat het niet-institutionele taalbeleid betreft, worden door de Unie verschillende acties ondernomen om de meertaligheid te ondersteunen.

Het institutionele taalbeleid wordt echter anders geregeld en niet alle officiële talen komen er in gelijke mate in voor. Dit verschil tussen de officiële talen en de werktalen wordt in geen enkel EU document uitgelegd. Toch komen we er, mede dit onderzoek, achter dat er zelden in alle officiële talen vertaald en getolkt wordt.

Er wordt enkel in alle officiële talen getolkt tijdens de plenaire vergaderingen en officiële vergaderingen in het Parlement en in de Raad van Ministers. In het Hof van Justitie worden uit alle EU-talen de procedure talen gekozen.

Officiële documenten en de wetgeving worden steeds in alle EU-talen opgesteld. Bovendien wordt de correspondentie tussen de burgers en de EU-instellingen ook in al deze talen vertaald.

Voor de rest wordt er over werktalen gesproken. Heel vaak komen als de enige werktalen slechts het Engels en het Frans voor. In de Commissie wordt er aan de “grote drie talen” voorkeur gegeven, waardoor de kleine talen achtergesteld worden. Dat geldt ook voor de gewone zittingen en vergaderingen in het Parlement en in de Raad. De enige werktaal van het Hof van Justitie is het Frans.

De reden voor het gebruik van deze drie talen ligt voor de hand: vanwege groot aantal officiële talen zou het onmogelijk zijn om onder alle omstandigheden in alle EU-talen te tolken en te vertalen. De voorkeur voor het Frans heeft zeker met de ligging van de Europese instellingen in Brussel en Straatsburg te maken. De “grote drie” talen zijn

de nationale talen van de invloedrijkste staten in Europa en bovendien wordt er verwacht dat iedere Europeaan minstens één van deze drie talen beheerst.

Het taalregime wordt ook vanwege het gebruik van deze werktalen effectief en er wordt bespaard. Bovendien heeft de Unie een uitgewerkt systeem van taaldiensten ontwikkeld waarin het DG Tolken en het DG Vertalen van de Europese Commissie een centrale rol innemen. Toch beschikken ook andere instellingen over hun eigen tolken- en vertaaldienst.

Uit mijn onderzoek blijkt dat het taalbeleid van de Unie goed geregeld wordt, vooral ten opzichte van een groot aantal EU-talen, maar dat niet alle talen gelijk behandeld worden binnen de Europese instellingen. Misschien zou de Unie kunnen toegeven dat het met het gebruik van de officiële talen en werktalen anders gesteld is. Er zou een document kunnen worden opgesteld waarin ook vaste regels voor het gebruik van de officiële talen worden vastgelegd zodat het taalbeleid nog transparanter wordt. Iedereen begrijpt dat het onmogelijk is om bij alle gelegenheden vanuit en in alle officiële talen van de Unie te tolken en te vertalen, maar door dit transparanter beleid zou de afstand tussen burgers en Europese instellingen wezenlijk verkleind worden en blijft Europa trouw aan haar motto “eenheid in verscheidenheid”.

BIJLAGE



plaatje nr. 4: Bedieningspaneel



plaatje nr. 5: Tolk aan het werk⁴⁴

⁴⁴ Beide plaatjes overgenomen van: http://www.europarl.europa.eu/multilingualism/interpretation_nl.htm, geraadpleegd op 7-5-2010.



plaatje nr. 6: De grootste vergaderzaal in het gebouw Charlemagne met 22 tolkcabines



plaatje nr. 7: Mobiele cabine⁴⁵

⁴⁵Beide plaatjes overgenomen van: http://scic.ec.europa.eu/europa/jcms/c_6528/tlumonicka-kabina, geraadpleegd op 8-5-2010.



plaatje nr. 8: Berlaymont gebouw



plaatje nr. 9: Conferentiecentrum Albert Borschette⁴⁶

⁴⁶Beide plaatjes overgenomen van: http://scic.ec.europa.eu/europa/jcms/c_6528/tlumonicka-kabina, geraadpleegd op 8-5-2010.

GEBRUIKTE BRONNEN

Literatuurlijst

Adriaens L., *Mijmeringen van een geboeide toeschouwer*, tijdschrift Impuls, 34^e JG.,NR. 1, Winksele, september 2003, 46-49

Brázdová Toufarová E., *Ik tolk, jij tolkt, tolken jullie?*, Olomouc, 2009, 299 pagina's

Duthoy W., *Het Nederlands in de instellingen van de Europese Gemeenschap*, 1986, 56 pagina's

Els T.J.M. van, *De Europese Unie, haar Instituties en haar Talen. Enkele taalpolitieke beschouwingen*, Nijmegen, 2000, 81 pagina's

Erasmus H., Internationale Spectator (Tijdschrift), *EU-taalbeleid en –praktijk*, Maart 2001, LV, nr. 3, pagina 164-165

EUROPESE COMMISSIE, *Europa op de bres voor meertaligheid*, Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, Luxemburg, 2008, 15 pagina's

EUROPESE COMMISSIE, *Meertaligheid en vertaling*, Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, Luxemburg, 2009, 19 pagina's

EUROPESE COMMISSIE, *Vele talen, één familie*, Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, Luxemburg, 2004, 21 pagina's

Fasol P.W.H. en redactie, *De toekomst van het Nederlands in de Europese Unie*, s'Gravenhage, 94, 56 pagina's

Chvátalová V., Časopis pro moderní filologii, *Jazyková politika Evropské Unie zevnitř*, nr.2, pagina's 76-84

Kautský P., *Rozhovor s eurokomisařem Leonardem Orbanem*, ToP (tlumočení-překlad), str. 2, č. 84/2007

Kautský P., *Jsme připraveni?* ToP (tlumočení-překlad), str. 2, č.90/2008

Martonová K., *Jazyky kandidátskych krajín EÚ, K praktickým aspektům překlada textů EU*, Bratislava, 2003, pagina's 43-44

Wagner E., Bech S., Martínez J. M., *Translating for the European Union Institutions*, Manchester, 2002, 105 pagina's

Internet bronnen

http://europa.eu/institutions/index_nl.htm

http://europa.eu/abc/history/2000_today/index_nl.htm

http://europa.eu/institutions/inst/comm/index_nl.htm

http://europa.eu/institutions/inst/parliament/index_nl.htm

http://europa.eu/institutions/inst/council/index_nl.htm

http://europa.eu/institutions/inst/justice/index_nl.htm

http://ec.europa.eu/education/languages/languages-of-europe/doc94_nl.htm

http://www.europarl.europa.eu/transl_nl/home/nlsite.htm?nlmarge.htm&nlkop.htm&abctekst.htm

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=155&pageRank=3&language=NL>

<http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=1256&lang=nl>

http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_10744/?hlText=vertaaldienst

http://scic.ec.europa.eu/europa/jcms/c_6636/onze-activiteiten#ancre1

<http://europa.eu/languages/nl/chapter/15>

<http://europa.eu/languages/nl/chapter/16>

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=155&pageRank=4&language=NL>

http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_10739/

http://www.jtunion.org/spip/rubrique.php3?id_rubrique=13

RESUMÉ IN HET TSJECHISCH

Tato bakalářská práce pojednává o překládání a tlumočení pro Evropskou unii a o otázce vícejazyčnosti, která s tímto tématem úzce souvisí.

V první kapitole je stručně shrnuta historie Evropské unie a jsou zde popsány funkce jednotlivých centrálních institucí.

Ve druhé kapitole je pozornost věnována vícejazyčnosti, která je jedním z významných znaků evropské kultury. Také Evropská unie si je vědoma důležitosti, jakou představuje mateřština pro svůj národ, a proto je jedinou organizací na světě, která pracuje s tak velkým počtem jazyků. Dozvíme se však, že tak nečiní za všech okolností. Tato kapitola se podrobně zabývá jazykovou politikou EU a to jak uvnitř jednotlivých institucí, tak i mimo ně. Je zde popsán velmi často opomíjený rozdíl mezi úředními a pracovními jazyky Evropské unie a také jejich použití v praxi.

Třetí kapitola se věnuje jednotlivým překladatelským oddělením Evropské unie a jejich řízením. Podrobněji je popsána organizace Generálního ředitelství Evropské komise pro překlady, které je největší institucí svého druhu. Dále jsou zmíněny prostředky, které usnadňují překladatelům práci a urychlují proces překládání.

Ve čtvrté kapitole se dozvíme o způsobech tlumočení a jejich výhodách. Je zde také popsána činnost a řízení jednotlivých tlumočnických oddělení.

Hlavním cílem této práce je objasnit jazykovou politiku Evropské unie a poskytnout informace o jednotlivých překladatelských a tlumočnických odděleních.

RESUMÉ IN HET ENGELS

This work deals with translating and interpreting for the European Union and the issue of multilingualism, which is closely related to it. The first chapter briefly summarizes the history of the European Union and describes functions of the central institutions.

In the second chapter, the attention is paid on multilingualism, which is one of the important features of European culture. The European Union is aware of the importance of a mother tongue to a nation and thus is the only organization in the world working with such a great number of languages. However, we learn that it does not do so under all circumstances. This chapter details the language policy of the Union, both within and outside its individual institutions. Very often overlooked difference between the official and working languages is described here as well as the practical application of them.

The third chapter is devoted to the particular departments of translation within the European Union and their management. The organization of the Directorate General for Translation of the European Commission, which is the largest institution of its kind, is described here in more detail. It also mentions the manners which facilitate interpreter's work and accelerate the process of translation.

The fourth chapter discusses the ways of interpreting and their benefits and it describes the operation and directing of individual translation departments.

The main objective of this work is to clarify the language policy of the European Union and to provide information about the various departments of translation and interpreting.

ANOTATIE

Jméno autora: Martina Havelková

Název katedry a fakulty: Katedra nederlandistiky

Filozofická fakulta

Název bakalářské práce: Vertalen en tolken voor de Europese Unie

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Pavlína Knap-Dlouhá

Počet stran: 62

Počet příloh: 6

Počet titulů použité literatury: 14

Klíčová slova: Evropská unie, překládání, tlumočení, vícejazyčnost, evropské instituce, překladatelská oddělení, tlumočnická oddělení, Generální ředitelství pro překládání

Krátká charakteristika: Tématem této bakalářské práce je překládání a tlumočení pro Evropskou unii. Práce je rozdělena do čtyř kapitol. Je zde popsána také vícejazyčnost, která je jedním z hlavních znaků evropské kultury. Práce podává přehled o jazykové politice EU a jednotlivých překladatelských a tlumočnických odděleních.